...ალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

თბილისი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოთხშაბათი 28 აგვისტო 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 182 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 182

...უბეშო მდგომარეობაში ჩავარდნილი მამა ბეჟური, ცრემლებ შეუშრობე... დედა სადიკო ადეიშვილის ასული ჭკუასელისა, ძმები ვლადიმერ და ...რგო, რძალი პასიკო, დები კესა, პელაგი, ნინა, სიძეები მიხა გიორგაძე ...ა მელიტონ ხუნდაძე, ბიძაშვილები ნინუცა და გიორგი ჭკუასელები, აუ...ყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობ-მოკეთეებს თავის უსაყვარლესი, დაუვიწყარი და უანგარო საზოგადო მოღვაწის, საუკეთესო ნუკეშის

სიმონ ბეჟურის ძე ჭკუასელის

...დროოთ წუთისოფლის გამოსალმებას, რომელიც მოხდა 26 აგვისტოს. გა...თხოვება და დაკრძალვა მოხდება ხუთშაბათს, 29 აგვისტოს, სოფ. ზემო...ეთში (გურია) წმ. ღვთისმშობლის ეკლესიაზე. მიცვალებულს გამოასვენე...ენ საკუთარ ბინიდან 10 საათზე (ახალ დროით). პანაშვიდი ყოველ დილა-საღამოს იქნება გადახდილი მიცვალებულის სოფელში. (3—1)

...როფესიონალურ საბჭოთა პრეზიდიუმი და მუშათა კლუბის გამგეობა ...მით აუწყებს პროფესიონალურ კავშირთა წევრებს, რომ მოკლე ხნის ...ვათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა სეკრეტარიატის წევრი ძვირფასი ამხანაგი

ალექსანდრე სარდიონის ძე ლანდია.

...ხედრის გამოსვენება მოხდება თავის ბინიდან (კრილოვის ქუჩა, № 1) ...თხშაბათს, 28 აგვისტოს, დილის 10 საათზე, კუკიის სასაფლაოზე.

(2—2) სეკრეტარიატი.

...რმათ დამწუხრებული დედა მატრონა სვიმონის ასული, მეუღლე ანნა მა...ჩარის ასული, ძმა პეტრე და უდროვოთ დაობლებულნი შვილები სუსანა, ...თო და ელენე მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობართ ორმოცი დღის მძიმე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაცვალებას ძვირფას

ალექსანდრე სარდიონის ძე ლანდიას.

...ხედრის გამოსვენება მოხდება დღეს, 28 აგვისტოს, დილის 10 საათზე, (კრილოვის ქუჩა, 1) დ საფლავება კუკიის სასაფლაოზე.

...ულდათუთქულნი ქვრივი ელენე, შვილი სიმონ, დედა დოდო, ძმა ალექსი, ...ძალი პელაგია და დები ლიზა და მართა აუწყებენ ნათესავთა ნაცნობთ ...ა ამხანაგებს, რომ შაბათ, 31 აგვისტოს (ახ. სტ.) სამშობლო სოფელ ...ძიუქაში (კოდორში) გადახდილ იქნება ნახევარ წლის წირვა და პანაშვიდი დაუვიწყარის

ნიკო სიმონის-ძის ჯანაშიას

სულის მოსახსენებლად. (2—1)

...რმათ დამწუხრებულნი თფილის ქალაქის ელექტრონის სადგურის მუშები ...უწყებენ ამხანაგებს და ნაცნობთ, რომ ქალაქ გორში უდროოთ გარდაიცვალა ჩვენი ძვირფასი ამხანაგი

გიორგი ხვადაგაძე

...ხედარს გამოასვენებენ 29 აგვისტოს, ერთობის ქუჩა № 6. ქალაქ გორი. (2—1)

...ღეს 15 აგვისტოს (ძველი სტილით) ქაშვეთის წმინდა გიორგის ეკლესია...ი გარდახდილი იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი თფილისის მეოთხე გიმნაზიის მეოთხე კლასის მოწაფის პატარა

თამრიკ ივანეს ასულის გამეზარდაშვილის

...ულის მოსახსენებლათ, რასაც ღრმათ დამწუხრებულნი აუწყებენ ნათესავთ, ...ცნობთ და მეგობართ, განსვენებულის მშობლები: ივანე და სონა გამე...არდაშვილები, ბიძა იოსები გამეზარდაშვილი, საბა და თებრო შვილებით დათიკო, იოსები, და რძალი ლიზა დათუნაშვილები.

თფილისის მეხუთე რაიონის ს.-დ. მ. პ. კოლექტივი მწუხარებით აუ...ყებს ამხანაგებს, რომ 24 აგვისტოს 1918 წ. საღამოს 6 საათზე საქარ...თველოს რესპუბლიკის რკინის გზის საავათმყოფოში მცირე ავათმყოფობის შემდეგ შავი ყვავილით გარდაიცვალა პარტიის წევრი

ილია დიმიტრის ძე ღვინიაშვილი.

...ეთის რკ. გზის რაიონის სახალხო გვარდიელთა შტაბი მწუხარებით აუ...ყებს ნაცნობთ და ამხანაგებს, რომ 24 აგვისტოს 1918 წ. საღამოს 6 სა...თზედ საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზის საავათმყოფოში მცირე ...ავათმყოფობის შემდეგ შავი ყვავილით გარდაიცვალა კახ. რკ. გზ. რაიონის სახალხო გვარდიელი

ილია დიმიტრის ძე ღვინიაშვილი.

ჩვენი მომავალი

...თუ იმ ერის განთავისუფლება ომი... რევოლიუციის ხანაში ხდება. რო... დამორჩილება—ისე განთავისუ... მჭიდროთ არის შეკავშირებული ...უძრაობის საზოგადოებრივ მოვ...თან.

საქართველოს განთავისუფლება, მისი დამოუკიდებელ და თავისუფალ პოლიტიკურსა და სახელმწიფოებრივ ერთეულათ გადაქცევა მსოფლიო ომისა და რევოლიუციის პროცესში მოხდა.

რამდენათაც რევოლიუცია და დემოკრატიის გამარჯვება—განსაკუთრებით სოციალისტური პარტიების გაძლიერება რევოლიუციის ხანაში მტკიცეთ ფეხს იკიდებს, იმდენათ წვრილი და დამორჩილებული ნაციები თავისუფლებას ღებულობენ და მათ თვითგამორკვევის უფლებას ფართო ასპარეზი ეძლევა. სოციალისტური მოძრაობის გაღონიერება დემოკრატიის განმტკიცებაზეა აშენებული. და დემოკრატიის გაძლიერების მთავარ მოთხოვნათა შორის ერთა თვითგამორკვევას, ერთა თვითგამორკვევის უფლების აღდგენას მეტათ საპატიო და დიდი ადგილი უჭირავს. ყოველი ჭეშმარიტი სოციალისტი ამ პრინციპს არ ღალატობს და ერის თვითგამორკვევის უფლებას მედგრათ მხარს უჭერს. ეს მხოლოდ ცრუ-სოც.არიან, რომლებიც თანამედროვე ურთიერთობის ხანაში დასახელებულ საკითხს აბუჩათ ექცევიან და მის მოწესრიგებას მომავალ სოციალისტურ წყობილებისათვის სდებენ. ასე არ ფიქრობენ მარქსისტული სოციალისტური პარტია და მისი იდეოლოგები.

ამ მხრივ ინტერნაციონალური სოციალ დემოკრატია ერთა თვითგამორკვევას ფართო ადგილს უთმობს და თუ ხალხის უმრავლესობა მოითხოვს, მას სრულ დამოუკიდებლობასაც ანიჭებს.

ასეთ პირობებში მოუხდა ქართველ ხალხს თავისუფლების მოპოება და სახელმწიფოებრივ ერთეულათ გადაქცევა.

მას ამ ნიადაგზე მრავალი მტრები გამოუჩდენ. გაყალბებული სოციალისტები განუწყვეტელ განგაშს ეწევიან და ხალხის თავისუფლება მათ მოსვენებას არ აძლევს.

მაგრამ ასეთი ტლანქი და უნიადაგო „სოციალისტების" საქმიანობა ჩვენს დამოუკიდებელ, თავისუფალ დემოკრატიულ რესპუბლიკას დიდ საფრთხეს არ უმზადებს, იგი საშიში და საფრთხილო იმდენათ, რამდენათაც ცრუ სოციალისტები იმპერიალისტურ მისწრაფებით არიან გაჟღენთილები და სოციალისტობა მხოლოდ ნიღაბათ გაუხდიათ.

არა ნაკლებ და საგრძნობელ საშიშროებას წარმოადგენს იმპერიალისტთა სახელმწიფოების საგარეო პოლიტიკა. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ესა თუ ის ერი თავისუფლდება და დამოუკიდებელი ხდება ომის ხანაში. ამ შემთხვევაში ჩვენს თავისუფლებას მსოფლიო ომის მსვლელობაში ერთგვარათ ხელი შეუწყო და საქართველოს ხალხი საკუთარ ფეხზე დადგა. ასეთია ომის მსვლელობა. ზოგს ისტორიულათ შემუშავებული და არსებული სახელმწიფოებრივი თავისუფლება დაუკარგა და ზოგსაც დროებით საკუთარი არსებობა მიანიჭა.

მაგრამ იმპერიალისტური სახელმწიფოს საგარეო პოლიტიკის ტენდენცია დაბოლოს პოლიტიკური კატეგორიისა და ეკონომიურ დაახლოებასთან ერთად შემდეგში პოლიტიკურ ბატონობასაც მოითხოვს.

მხოლოდ ამ შემთხვევაში არ გვავიწყდება მეორე გარემოება, მეორე უარმყოფელი ტენდენცია—ტენდენცია პროლეტარული. ჭეშმარიტი რევოლიუციონური კლასი ყოველგვარ ბატონობის წინააღმდეგია და იგი მთელი თავისი სიძლიერით ებრძვის პატარა ერებისა და ხალხების ეკონომიურ და პოლიტიკურ დამორჩილებას.

ვინ არ იცის, რომ დღეს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა გერმანიასთან დაკავშირებულია და მისი დახმარებით გადაურჩა ოსმალეთის შემოსევას, მაგრამ ამავე დროს არ გვავიწყდება, რომ გერმანიის იმპერიალისტების აღმოსავლეთის პოლიტიკა დაპყრობითი ნიადაგზე სდგას და ბისმარკის ოცნებას ფრთები ესხმება, მით უმეტეს გერმანია ჯერ-ჯერობით აღმოსავლეთისაკენ გამარჯვებულია და გამარჯვებული მხედრობა საგარეო პოლიტიკას სავსებით ხელში იგდებს. ლუდენდორფის პარტია დღეს გერმანიის საგარეო პოლიტიკის მთავარი ხელმძღვანელია და საგარეო საქმეთა მინისტრი მისი მონამორჩილია. გვახსენით როგორ აუმხედრდენ ლუდენდორფს ანუ, სწორეთ რომ ვსთქვათ, სამხედრო პარტიის საგარეო პოლიტიკას ზოგიერთა ბურჟუაზიული პარტიები და მათ საგარეო საქმეებში სიფრთხილეს სთხოვდენ.

მაგრამ ჩვენთვის გერმანიის ბურჟუაზიული და სამხედრო პარტიები საიმედონი არ არიან და მთელ ჩვენს იმედებს უმთავრესად გერმანიის დემოკრატიაზე—მუშათა კლასზე ვამყარებთ და საუკეთესო მეგობრებს მათში ვხედავთ. ჩვენი თავისუფლების და დამოუკიდებლობის ერთგული მომხრე გერმანიის პროლეტარიატია, რომელიც დროთა ვითარების გამო ძლიერდება და უდიდეს სახელმწიფოებრივ ძალათ იქმნება. მის გაძლიერება, მის დემოკრატიული წყობილების აყვავება, ნივთიერად და კულტურულად განმტკიცება და გერმანიის დემოკრატიასთან დაკავშირება—აი ის მთავარი ფაქტორები, რომლებიც ჩვენ აწმყოში და მომავალში გაგვაძლიერებს და უზრუნველყოფს ჩვენი ერის მომავალს.

ჩინ-ორდენები

დემოკრატიულ სახელმწიფოში ესა თუ ის თანამდებობა მოქალაქის მოვალეობას შეადგენს და ამიტომ საუკეთესო ჯილდოთ უნდა ჩაითვალოს თავისთავათ ამ მოვალეობის პირნათლათ ასრულება.

ჩვენ არ მოგვეპოება შესაფერი პოლიტიკური და მოქალაქობრივი აღზრდა და ამიტომ გარეგნული ჯილდოც დიდხანს იქნება საჭირო თანამდებობის ამა თუ იმ ამსრულებლისათვის.

მაგრამ დაჯილდოების ის წესი, რომელმაც ჩვენი სამხედრო სამინისტროს პრაქტიკაში მოიკიდა ფეხი, არც ერთის თვალსაზრისით არ არის დასაშვები.

ერთის მხრით, ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია, როგორ შეიძლება საქართველოს რესპუბლიკას მოქალაქე—სამხედრო პირი დაჯილდოვებულ იქნას რუსული ორდენით, მას შემდეგ, როცა ჩვენ რუსეთს ჩამოვშორდით და ცალკე დამოუკიდებელი ერთეული შევქმენით. ასეთია საქმის ფორმალური მხარე. არსებითად კი საყურადღებოა ის, რომ იმ დროს, როცა ხაზინა ასე გაჭირვებულია, ჩვენი სამხედრო მინისტრი ორდენებით აჯილდოებს სხვადასხვა პირებს, რაც ეჭვი არაა, დიდ ხარჯებს მოითხოვს.

მეორე მხრით არ შეიძლება ნორმალურათ ჩაითვალოს ის გარემოება, რომ ჩინ-ორდენებით აჯილდოებენ შინაურ არეულობის ჩამქრობთ. და რაც უფრო საყურადღებოა, ეს დაჯილდოება ძალიან გახშირდა.

ჩვენ რასაკვირველია არ უარვყოფთ, რომ შინაური არეულობა არ წარმოადგენს ნაკლებ საშიშროებას, ვინემ გარეშე მტრის შემოსევა, მაგრამ ამ საკითხის ასე მარტივათ გადაწყვეტა მაინც არ უნდა ეკისრა სამხედრო სამინისტროს: ჩვენის ფიქრით საფუძვლიანობას მოკლებული არ იყო ჩვეულება, რომლის ძალით აჯილდოებდენ მხოლოდ გარეშე მტრებთან ბრძოლის მონაწილეთ. გარდა ამისა, პოეტისა არ იყოს, როცა ორდენებით დაჯილდოება გახშირდება, ის დაჰკარგავს თავის მნიშვნელობას. ხოლო სამხედრო ხარისხების ასე უხვად დარიგება გაამრავლებს წარჩინებულ აფიცერთა რიცხვს, რაც ხაზინას ძვირათ დაუჯდება. და ეს იმ დროს, როცა ჩვენ თითქმის სავსებით არა გვყავს ჯარი.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამ გარემოებას დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს და სამხედრო პირთა დაჯილდოება ერთგვარ ნორმალურ კალაპოტში იქნას ჩაყენებული.

პრესა

ნაც. დემოკრატებს ძალიან სწყინთ, როცა მემამულეების დამცველებს უწოდებთ. მაგრამ ისინი აღარც თითონ მალავენ ამ ბოლო დროს თავის განზრახვებს ამ პარტიის პასუხისმგებელმა ორატორმა, ზ. ვეშაპელმა ეროვნულ საბჭოს სხდომაზე პირდაპირ განაცხადა, როცა ბორჯომის მამულის შესახებ შეკითხვა ირჩეოდა მამულების უფასოთ ჩამორთმევა, თუნდაც ეს დიდი მთავრის მამულები იყოს, მაინც უკანონობაა. ამავე საკითხს გაზეთი „საქართველო" მოწინავე წერილსაც უძღვნის (იხ. № 170).

„სასურველია, რომ მთავრობამ რავდენადმე მაინც დააკმაყოფილოს ყოფილი მემამულეები. ეს შეიძლება ნორმის გადიდებით, შეიძლება ცოტაოდენი სასყიდლის მიცემითაც. ამას მოითხოვს სახელმწიფოს რეზონი. რესტავრაციას ნიადაგი გამოეცლება, თუ დემოკრატიულმა მთავრობამ ნაწილობრივ გააკეთა ის, რის გაკეთებასაც ზოგიერთი ელემენტები რეაქციური მთავრობისაგან ელიან".

ასე იმღერიან ნაციონალ დემოკრატები. და როცა მათ ნამდვილ სახელს უწოდებთ, კიდევ პრეტენზიებს აცხადებენ. დემოკრატიას ეცოდინება ამის შემდეგ, თუ რას ნიშნავს ნაციონალ-დემოკრატების სურვილი, რომ სოციალისტები მთავრობიდან გამოვიდენ: ნაციონალ-დემოკრატების მართველობა—ეს იქნებოდა ცხოვრების სათავეში ჩაყენება იმათი, ვინც ბატონ ყმურ ნაშთების აღდგენაზე ოცნებობს.

ქართველმა ხალხმა არ უნდა დაივიწყოს ეს გარემოება.

* * *

სომხის ნაციონალისტების ორგანო „კავკაზსკოე სლოვო" ძალზე გაუტაცნია ერის დებულებას, რომელსაც დაშნაკცუთიუნი ხშირად აყენებდა როგორც სადემაგოგიო მასალას: ქართველ სოციალ დემოკრატიის მიმყოლი მასა ნაციონალისტურია და ეს ფარული ნაციონალიზმი მალე გამოჩნდება ქარიშხალის დროსო. ასეთი ქარიშხალი ყოფილა რუსეთის ჩამოშორება და საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება. რაზე აშენებს „კავკაზსკოე სლოვო" ასეთს დასკვნას? დაუგდოთ ყური:

„მენშევიკების პარტიამ, რომელიც თავს ქართველ ხალხის ერთად-ერთ ბატონ-პატრონათ თვლიდა, სოციალისტ-ფედერალისტებთან ბლოკის შეკვრითაც კი ვერ შეკრიბა იმ ხმების ნახევარი, რომელსაც წინანდელ არჩევნების დროს უყრიდა თავს. მოულოდნელათ გაიზარდა და თითქმის გაუთანასწორდა მენშევიკებს ნაციონალ-დემოკრატიული პარტია, რომელიც დღემდე უმნიშვნელო უმცირესობას წარმოადგენდა.

„დაფარული ნაციონალიზმი გამოაშკარავდა, პარტიის გემი ფედერალისტების მხარეზე გადაიხნიქა, მეზღვაურებმა კი პირდაპირ მოქალაქე ვეშაპელის ნავში იწყეს გადახტომა".

ასე პოეტურათ ახასიათებს „კავკაზსკოე სლოვო" იმ დამარცხებას, რომელიც სოციალ-დემოკრატიამ საერობო არჩევნებში იგემა.

სურათი მართლა პოეტურია, მაგრამ ეთანხმება თუ არა ის სიმართლეს?

ჩვენ ვიცით, რომ არჩევნები ჯერ არ დასრულებულა, მაგრამ სადაც კი მოხდა, სასტიკი დამარცხება განიცადეს მოქალაქე ვეშაპელის მიმდევრებმა. მკითხველმა ალბათ მიაქცია ყურადღება ჩვენს გაზეთში მოთავსებულ ცნობას: „№ 2 მ მიიღო ნული". მხოლოდ ქალაქ ფოთში გაიყვანეს ნაციონალ დემოკრატებმა იმდენი, რამდენიც ბლოკმა, მაგრამ ეს მოხდა იმიტომ, რომ ჩვენ დაგვაკლდა შვიდი ხმა, რომ ოთხ კანდიდატში, სამი გაგვეყვანა. გარდა ამისა ნაციონალ-დემოკრატებმა მხოლოდ სენაკში მიიღეს ჩვენზე მეტი ხმები, მაგრამ საერთოდ სენაკის მაზრაში მიიღეს დაახლოვებით 8 პროცენტი, ე. ი. ას ხმაში მხოლოდ რვა.

ეს არის ნაციონალ-დემოკრატების გამარჯვება? რად დასჭირდა „კავკაზსკოე სლოვო" მკითხველების შეცდომაში შეყვანა? მხოლოდ იმისთვის, რომ დაემტკიცებია თავისი საბრალო დებულება: ქართველი მენშევიკები დაფარული ნაციონალისტები არიანო!

ერობა

1 ერობის ისტორია კავკასიაში.

ჩვენ ვიცით რა სახის იყო რუსეთში 64 წლის ერობა და როგორ გადაამახინჯეს ის შემდეგ 90 წლის კანონით, მაგრამ კავკასიისთვის არც ეს მახინჯი ტიპი გამოიმეტა მთავრობამ. ჩვენი სოფლების საზოგადოებათა ყრილობებს მარტო ბეგრის მოსახდელად, ექზეკუციის ხარჯების შესაკრებად ან პოლიტიკურ დამნაშავეთა გამოსანახავათ თუ შეკრებდენ, ამაზე შორს მათი მსჯელობის საგანი არ მიდიოდა. საერობო გადასახადებს კი ერთი ორად კრეფდენ. როგორც 1901 წლის ცნობებიდან სჩანს კავკასიის მთავრობა საერობო თანხიდან პოლიციის და ჩაფრების შესანახად ხარჯავდა 2.615,718 მანეთს. ანუ მთელი გადასახადის 67 ნახ. პროც., საზოგადო დაწესებულებათა დასახმარებლად 49.198 მ. (1,22 პროც.), განათლებაზე კი 121,324 მ. ანუ 3,06 პროც. კავკასიის მოღვაწეებს თუ საზოგადოებებს არა ერთხელ აღუძრავთ მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა ერობის შემოღების შესახებ. მაგრამ მთავრობა ამ საკითხს მხოლოდ მაშინ აქცევდა ყურადღებას, როცა საერთო სახელმწიფოებრივი გამოსვლა იყო მოსალოდნელი და ამ გამოსვლის კარგა ჩასატარებლად საჭირო იყო ხალხის ნდობა სახელმწიფოსადმი. იაპონიასთან ომმა აიძულა მთავრობა 1904 წლის 12 დეკემბერს გამოეცა ბრძანება საქალაქო და სასოფლო თვითმმართველობათა უფლებების გაფართოების შესახებ. მაშინ კავკავკასიასაც მიეცა უფლება გამოეთქვა თავისი აზრი ამ საგანზე მოიგონეთ 1905 წლების მიტინგები და ერობაზე მსჯელობა. ლიბერალური ნაწილი მოითხოვდა 64 წლის ერობას, გამონაკლისი მოხდა ამ უკანასკნელად 1916 წლის თათბირზე, რომელიც მოხდა თფილისში დიდი მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის თავმჯდომარეობით. ამ თათბირზე ჩვენი თავადაზნაურობის ერთი ნაწილი კ. ტა აბაშიძის მეთაურობით მოითხოვდა ჩვენთვის 90 წლის ერობას. მემარცხენენი კი, განსაკუთრებით სოციალ-დემოკრატია მოითხოვდა საყოველთაო საარჩევნო უფლებაზე დამყარებულ დემოკრატიულ ერობას წვრილი ერთეულით. პირველნი ემყარებოდენ საარჩევნო ცენზზე, მეორენი კი სრულებით უარჰყოფდენ ყოველგვარ ცენზს. ასეთი იყო მათი მოთხოვნილება იმ თავიდან დაწყებული ვიდრე აქამდე. სტაროსელსკის და კრამგირიეს თათბირებიდან მოკიდებული დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზისძის უკანასკნელ თათბირამდე, სადაც კი ისინი მიწვდებოდენ სიტყვით თუ კალმით. ქუთაისის ყოფილ გუბერნატორის სტაროსელსკის თათბირზე გამომუშავებულ პროექტს მოუსწრო 1906 წლის სასტიკმა რეაქციამ და ერობაზე ფიქრიც კი ჯოჯოხეთისაკენ გაისტუმრა—მაზე მარტო მოგონება-ღა დარჩა.—რამდენიმე ხნის შემდეგ სახელდობ ბალკანეთის ომის წინ ხანებში მეფის ნაცვლის კანცელარიის ხელმძღვანელობით კიდევ გაიმართა თათბირი ერობის შესახებ ცენტრში და გუბერნიებში. ამ თათბირში მონაწილეობას მხოლოდ რჩეულნი იღებდენ. დემოკრატია იქიდან განდევნილი იყო. ქუთაისმაც დაამუშავა ნიკოლაძის მეთაურობით ერობის კანონ პროექტი და წარადგინა ის თფილისში. გზა და გზა სახელმწიფო სათათბიროშიაც გაისმოდა ჩვენი დეპუტატების ხმა ამ საგნის გარშემო, მაგრამ პრაქტიკულად მაინც არ მოხერხდა ნაბიჯის გადადგმა. 1914 წ. იფეთქა მსოფლიო ომმა. ეხლა ორკეცად დარჩა საჭირო ხალხის მონაწილეობა სახელმწიფო საქმეებში. ვორონცოვ-დაშკოვი, როგორც შედარებით წინდახედული მმართველი, მიხვდა ამ აუცილებლობას და მისი შუამდგომლობის თანახმად 1915 წელს იქმნა გამოცემული ახალი სასოფლო კანონი. ეს კანონი სპობდა საზოგადო სასოფლო ყრილობებს და მათ მაგიერ აწესებდა საზოგადოების ოცისთავთა ყრილობას საზოგადოების მამასახლისის მეთაურობით და სოფლის ოცისთავთა ყრილობის ნაცვალის მეთაურობით. ამ ყრილობებს აკისრებდა საერობო მოღვაწეობის ფუნქციებს. ამ კანონის ძალით ჯანმრთელობაზე, განათლებაზე, მეურნეობაზე მოღვაწეობა სავალდებულოთ იყო აღიარებული. ერთ სამოსამართლო უბნის რამდენიმე საზოგადოებას შეეძლო ერთად შეკავშირება და რაიმე საერობო საქმის გაკეთება—თუმცა აღმასრულებელი ორგანო და ადმინისტრატიული აპეკა ისევ ძველი რჩებოდა. ესეც დიდი ნაბიჯი იქნებოდა წინანდელთან შედარებით იმდენათ მაინც, რამდენათაც ხალხს, ფართო მასას, საკანონმდებლო უფლება ეძლეოდა და ზოგიერთ საერობო საქმეებში. ამ კანონს კიდევ ქონდა ერთი ისეთი ღირსება, რომელიც მას რუსეთის ერობაზე მაღლა აყენებდა. ის საარჩევნო უფლებას ანიჭებდა ყველა არსებულ კომლის სახლის პატრონს დამოუკიდებლათ იმისა იყო თუ არა ესა თუ ის გლეხი „კამლარიაში" ცალკე კომლათ შეტანილი. ეს კანონი უნდა გატარებულიყო ცხოვრებაში 1917 წლის იანვრიდან, მაგრამ 1917 წლის თებერვლის რევოლიუციამ მოუსწრო და ჩაშალა მისი გატარება.

ასე უნაყოფო იყო ერობის ისტორია საზოგადოთ კავკასიაში და კერძოთ სა-

ქართველოში, განსაკუთრებით პრაქტიკულის შედეგებით. მაგრამ დიდმა რევოლიუციამ ძირს დასცა რუსეთის თვითმპყრობელობა და ბოლო მოუღო განაპირა ქვეყნებ-ს სისტემატიურ დევნა შევიწროებას. მ-ჯაჭვული ამირანი განთავისუფლდა, ჩვენს სამშობლო‹ მიენიჭა ეროვნული თავისუფლება და დემოკრატიული ერობა. ვ. ღ.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

26 აგვისტო.

თფილისი გერმანიის სამხედრო მისია ბაქოს ფრონტზე 22 აგვისტოს არსებულ მდგომარეობის შესახებ შემდეგს გვაუწყებს: ოსმალების ხელშია მთელი რკინის გზა ბალაჯარამდე. ყველა სანავთე ადგილები ოსმალთა ხელშია, მცირედ დაზიანებულია ყველა. ამ ადგილებზე ბაქოელთა მფრინავები ხშირად ჩნდებიან და მუშაობას ხელს უშლიან. შიში აქვთ, რომ ამ ადგილების აფეთქება შეიძლება მფრინავთა ყუმბარებით. ოსმალთა არტილერია იმყოფება ბაილოვსა და ზიხის ნახევარ კუნძულზე და ესვრიან ქალაქს. ამას წინად მათ ჩასძირეს ინგლისის გემი.

თფილისი. ერევნიდან იტყობინებიან, რომ მცხოვრებნი აღელვებულია გავრცელებული ხ-ებით, ვითომც ოსმალეთს პრინციპიალურად გადაეწყვიტოს ქ. ერევანის ოკუპაცია სამხედრო ოპერაციების დაწყების გამო კავკასიის ფრონტზე. ამ ამბის გამო აღელვებულია იქ დარჩენილი რუსებიც, რომლებიც შუამდგომლობენ რუსთა ეროვნული საბჭოს წინაშე, რათა მან საშუალება მისცეს მათ რუსეთში გამგზავრებისა.

27 აგვისტო.

ვენა. გუშინ, აქაურ ოსმალურ საელჩოში ოსმალეთსა, უკრაინასა და ფინლიანდიას შუა მოხდა რატიფიკაცია გაკეთებულ დოკუმენტების გაცვლა გამოცვლა შესახებ ბრესტის საზავო ხელშეკრულობისა.

ბერლინი. დაიღუპა ინგლისის გემი „ატლანტიან“. როდის—გამოურკვეველია. მისი წყალწყვა უდრიდა 9399 ტონს.

ჟენევა. „ჟურნალი“ ოფიციალურად იუწყება, რომ 19—20 აგვისტოს გერმანელთა მფრინავები ნანსს თავს დაესხნენ.

მალმე. აქ მოსული ცნობებით პეტროგრადში ღამე დაუტუსაღებიათ 17,000 კაცი, უმთავრესად აფიცრობა და ბურჟუაზიის წრეები.

სტოკჰოლმი. აქ ცნობა მოვიდა, რომ ყოფილი მეფის ნიკოლოზის ერთი მკვლელი მუშა ბელობოროდოვი ეკატერინბურგის გზებზე ბრბომ მოჰკლა და ნაფლეთებად აქცია. ორი სხვა მკვლელი კი ციხეში ზის.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტზე საარტილერიო ბრძოლაა: ელეტის სამხრეთით პრუსიელთა გვარდიამ იერიში მიიტანა მოწინააღმდეგეზე კრისს მონტის დასავლეთით, აილო სენ მარდის მაღლობები და გერმანელ მსროლელებთან ერთად მოიგერია საფრანგეთის შავ და თეთრ კანიან ჯარების იერიშები. ტყვედ წამოიყვანეს 400 კაცი. აგრეთვე დამარცხდენ მოწინააღმდეგეთა იერიშები მდ. ენ. ჩრდილოეთით.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. სწარმოებს ჩვეულებრივი საჰაერო და საარტილერიო ბრძოლა.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

„რუსეთის ცენტრალურ საბჭოთა აღმასრულებელ კომიტეტის უწყებების“ 23 ივლისის ნომერში მოთავსებულია მორიგი წერილი კავკასიის შესახებ სანინის ხელმოწერით. ის სწერს: „სეიმის დაარსებისთანავე დაიბადა აზრი, როგორმე რუსეთთან გაეწყვიტათ კავშირი. მენშევიკების პარტია გაივსო თავად-აზნაურებით, მემარჯვენე ფრთა სეიმის—დაშნაკელები მასის თვალების ასახვევათ ადგენდენ პოლკებს ოსმალთ წინააღმდეგ. ამავე დროს ეძებდენ მოკავშირეებს, რომ გაელაშქრათ საბჭოთა მთავრობის წინააღმდეგ. ჯერ მიიღეს ოსმალეთ-ს ორიენტაცია, მერე ოსმალ გერმანიის, ბოლოს კი გერმანიის ორიენტაცია ირჩიეს. გერმანია რასაკვირველია დასთანხმდა ხელთ ეგდო მდიდარი ქვეყანა და დაპირდა ეხსნა ამიერ-კავკასია და მისი ბურჟუაზია. მენშევიკებმა მოკლე ხანში გამოაცხადეს ორი აქტი. პირველი შეეხებოდა ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობას, მეორე აქტი გამოცხადდა თვე ნახევრის შემდეგ. დაარსეს დამოუკიდებელი თფილისის (?) რესპუბლიკა. ორივე შემთხვევაში ხალხს არავითარი მონაწილეობა არ მიუღია. და ეს იყო მიზეზი, რომ მცხოვრებნი „სიმინდის რესპუბლიკისა“ აუჯანყდენ მთავრობას საქართველოს სამხედრო გზაზე, სამეგრელოში და უეჭველია სხვაგანაც გაჩაღდება ამბოხება. ნაციონალურ საბჭოს თავმჯდომარეობს ნ. ჟორდანია... ჩხეიძე. საქართველოს „მენშევიკური“ თავად-აზნაურობა რასაკვირველია ვერ გაუწევდა წინააღმდეგობას მთავრობის კაბინეტის შეცვლის შესახებ გერმანიას და როგორც გავიგეთ გზაში მთავრობის თავმჯდომარეთ დაუნიშნავთ ნიკოლიძე, (?) ნაციონალ-დემოკრატი, რომელნიც რუსეთის ოქტომბრისტებს წააგვანან. გერმანელებმა მაშინვე გამოიჩინეს მზრუნველობა. პირველი მათი საქმე იყო რკინის გზების ჩამორთმევა, ყველა სადგურზე თავიანთი კომენდანტები ჩააყენეს (ნაწილი გზის ამიერ კავკასიამ გადასცა სტრატეგულ მოსაზრებით ოსმალეთს). თფილისში ხალხის შეუმჩნევლათ გაჩდენ გერმანელები და დაუწყეს მზრუნველობა „ახალ რესპუბლიკას“. მიმართავდენ ხალხს მოწოდებით, სხვადასხვა სავალდებულო დადგენილებებით: ვინც ურჩობას გამოიჩენდა გერმანელებისადმი სასტიკათ დაისჯებაო. გერმანელებმა დაიწყეს თავიანთ ქვეყანაში გაზიდვა ყველა იმისა, რაც მოიძებნებოდა საქართველოში. მარგანეცი, შაქარი—ეს რუსეთის მიერ დატოვებული სულ გაიზიდა გერმანიაში ფოთიდ‹ (?) ნავთსადგური სავსეა გერმანიის გემებით. მცხოვრებლებს სახლებიდან ასახლებენ გერმანელები თავიანთ საჭიროებისათვის. ერთი სიტყვით მოხდა მთელი მხრის ოკუპაცია. ხალხი არაა მომხრე გერმანიის ორიენტაციისა, მათ ერთად ერთი რუსეთის ორიენტაცია აინტერესებთ, როგორც პურით მდიდარი ქვეყნის“.

ახალი ამბები

დღეს, საღამოს 6 საათზე შესდგება ს. დ. მ. პ. საოლქო კომიტეტის კრება.

◆ **უნივერსიტეტი.** ეროვნულმა საბჭომ მიიღო კანონ-პროექტი ქართული უნივერსიტეტის სახელმწიფო უნივერსიტეტად ცნობის შესახებ, უნივერსიტეტს დაერქვა „თფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“.

◆ **გერმანიის სამხედრო მისიამ** აღადგინა წესიერი მიმოსვლა გემით ფოთისა და სევასტოპოლის შუა. ფოთიდან გემი გავა ოთხშაბათობით, სევასტოპოლში მივა პარასკევს. სევასტოპოლიდან გამოვა კვირაობით და ფოთში მოვა სამშაბათობით.

◆ **გარნიზონის უფროსმა დაატუსაღა:** ჯარისკაცები დავით ვაშაკიძე და ალ. ჩიჩიევი დაცემისათვის. აფიცერი დიდებულიძე, თავისი ნებით სადარაჯოს მიტოვებისათვის. ბათომის პარტიზანული რაზმის ჯარისკაცი კირილე პატარაია სიმთვრალის დროს ქუჩაში სროლისათვის, ჯარისკაცი არ. არსენიძე თავისი უფროსის შეურაცყოფისათვის. მუშა პავლე პეტრენკო და ჯარისკაცი ნ. იუმაშოვი, სახელმწიფო ქონების ქურდობისათვის.

◆ **ლიხაურის** უმაღლეს დაწყებით სასწავლებელში თავისუფალია სასწავლებლის გამგისა და ერთი საზოგადო საგნების მასწავლებლის ადგილი. მსურველმა მიმართოს ლიხაურის პედაგოგიურ საბჭოს.

◆ **კრება.** დღეს საღ. 8 საათზე დანიშნულია ქალაქის თვითმართველობის ს.-დ. ფრაქციის კრება. გასარჩევია მეტად საჭირო კითხვები. საჭიროა ყველას აუცილებლად დასწრება.

◆ **ქართულ ტეხნიკურ საზოგადოებათან** არსებული სატერმინოლოგიო სექცია მისი მუშაობით დაინტერესებულთა საყურადღებოდ აცხადებს, რომ სექციაში შემუშავებული ტერმინები გაზეთ „შრომაში“ დაიბეჭდება 28 აგვისტოდან.

◆ **ხოლერა.** ამ უკანასკნელ 3 დღეში ქალაქის სხვადასხვა ნაწილიდან მიიყვანეს საავათმყოფოში 19 ხოლერიანი და 8 საეჭვო. გამოეწერა 4 კაცი, გარდაიცვალა 9. 26 აგვისტოს იყო 78 კ. ხოლერით ავადმყოფი და 9 საეჭვო.

◆ **თფ. ქალაქის გამგეობა** ჰფიქრობს დააწესოს ერთდროული გადასახადი, ვინც ელექტრ. ენერგიით სარგებლობს: თითო სანთელზე—2 კაპ.

◆ **ფინანსთა სამინისტროს** საბჭომ დაადგინა გაუქმებულ იქნას ქუთაისის და თფილისის სახაზინო პალატა და დაწესებულ იქნას ფინანსთა სამინისტროსთან გადასახადთა განყოფილება.

◆ **როგორც კოჯორიდან** ჩამოსულები გადმოგვცემენ იქ ჩვენ გაზეთებს „ერთობა“-„ბორბას“ 80—100 კ. ჰყიდიან გაზეთის გამყიდველები. საჭიროა ამას მიექცეს ყურადღება.

◆ **პროფესიონალურ კავშირების** პრეზიდიუმი სთხოვს ყველა წევრებს და გამგეობებს კავშირებისას თავიანთ დროშებით მოვიდნენ ოთხშაბათს 28 აგვისტოს, 10 საათზე მუშათა კლუბში უდროოთ გარდაცვლილ ამხანაგის ა. ლანდიას დასაფლავებაზე დასასწრებლად.

◆ **მანგლისის რაიონიდან** გვატყობინებენ, რომ იქაურობა პროვოკატორებისა და ყაჩაღთაგან იწმინდება. ხალხი სრულ ნდობას უცხადებს და დახმარებას აღუთქვამს მთავრობას. მოეწყო 60 კაცისაგან შემდგარი სახალხო გვარდიელთა რაზმი.

◆ **სამხედრო სამსახურში ახალ-გაზრდების გაწვევა.** გზის უფროსმა 25 აგვისტოს დეპეშით აცნობა რკ.-ნის გზის ყველა მოსამსახურეთ, რომ საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის დადგენილებით, სამხედრო სამსახურში გაწვეულნი იქნებიან ახალ-გაზრდები 1896—97 და 1898 წლებში დაბადებულნი. გამოცხადების დღეთ დანიშნულია 10 სექტემბერი. უფროსებს სთხოვენ 10 სექტემბრამდე გაუსწორონ ყოველნაირი ანგარიშები იმ მოსამსახურეთ, რომელთაც სამხედრო სამსახურში გაწვევა ეხება.

◆ **საგარეო საქმეთა მინისტრმა** მთავრობას წარუდგინა დასამტკიცებლად სამინისტროს შტატი და ხარჯთ აღრიცხვა 700,200 მან.

◆ **ცხინვალის** აღმასრულებელი კომიტეტი სთხოვს გზათა მინისტრს, მოახდინოს შესაფერი განკარგულება, რათა ფოსტის მიმოსვლა აღდგენილ იქნეს ყოველ დღიურათ გორსა და ცხინვალს შუა, თუნდ რომ ამისათვის საჭირო იყოს ნიხრის გადიდება ფოსტასა და ტელეგრაფზე.

◆ **შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან** არსებულ განსაკუთრებულმა რაზმმა დაატუსაღა სპეკულიაციისათვის: მამედბეგ კირიმოვი, რაბი აბრაგიმ ოღლი, ელიასი ბუდაგოვი; ნასიბი ჯალიმანოვი; ელიასი აწუკოვი; შამილი ასკაროვი.

◆ **ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრმა** დაავალა ინჟ. ბრაგინსკის საქართველოს შუშის ქარხნების დათვალიერება. საქართველოში სულ 2 ქარხანაა ასეთი: 1 ბორჯომის სახაზინო და ერთიც კერძო, ავჭალაში. უკანასკნელმა თითქმის სრულიად შესწყვიტა მოქმედება, რადგანაც მას აწვდიან ცეცხლ-მიუკარებელ მასალას და სხვადასხვა ყალიბები ჩამოართვეს. ინჟ. ბრაგინსკის აზრით ავჭალის ქარხანას, რომელზედაც ბოთლების გარდა, შუშის სქელ აგურებსა, იზოლიატორებს და შუშის საგნებს ამზადებდა და რომელსაც ჩამოართვეს ბორჯომის ქარხნისთვის გამოუსადეგარი ყალიბები, უნდა დაუბრუნდეს მას ჩამორთმეული ქონება და მიეცეს საჭირო მასალა. ბრაგინსკის აზრი მოიწონეს.

◆ **აბდულ კერიმ-ბეის ჩამოსვლა.** ამ დღეებში ჩამოვა თფილისში ოტომანის მთავრობის ახლათ დანიშნული სამხედრო დიპლომატიური წარმომადგენელი აბდულ-კერიმ-ბეი.

◆ **ხრესილიდან** გვატყობინებენ, რომ რუსეთის ნაციონალური საბჭო ადგენს რაზმს, რომელმაც უნდა აჰყაროს იარაღი ლეჩხუმის მაზრის მცხოვრებლებს.

◆ **გაძარცვა.** 26 აგვისტოს ღამით ოსიპოვის ბინიდან (მიხეილის ქუჩა) რამოდენიმე ბოროტ მოქმედებმა წაიღეს 50 ათასი მანეთის ღირებული საქონელი.

◆ **26 აგვისტოს ღამე** ბათუმის შესახვევში რამოდენიმე შეიარაღებულმა პირმა სასურსათო სამინისტროს ხაზინიდან გრიგოლ რატიშვილს წაართვეს 47.000 მანეთი.

◆ **სასულიერო გიმნაზიიდან** ლტოლვილები გაიყვანეს. ლტოლვილთა კომისიის ანგარიშით გიმნაზიის ზარალი 20 ათას მანეთს უდრის.

◆ **ქართველი ინჟინერებისა** და მცოდნე პირების მეთაურობით შესდგა ამხანაგობა „ნუგეში“, რომელიც მიაწოდებს მცხოვრებლებს პურს ხელმისაწდომ ფასებში. ამხანაგობას მიზნათ აქვს ხელი შეუწყოს პურის გაიაფებას.

◆ **თათბირი** სათბობი მასალის თათბირმა მოისმინა გზათა მიმოსვლის სამინისტროს ტეხნიკურ განყოფილების უფროსის ინჟ. კრანცის მოხსენება საქართველოში ნავთის მრეწველობის განვითარების შესახებ. მომხსენებელმა წამოაყენა რამდენიმე დებულება: მათ შორის, მთავრობის მიერ ჯარით დაცვა ნავთის სამრეწველოებისა და აგრეთვე უზრუნველყოფა სურსათით და საჭირო მასალით, ზარალის ანაზღაურება, მტკიცე ფასების შემოღება და სხვა. თათბირმა გაიზიარა მომხსენებლის დებულებანი, ხოლო ფინანსთა მინისტრმა აღნიშნა, რომ საერთო ხასიათის გარანტიაზე ლაპარაკი შეუძლებელია და გარანტიის [illegible] ცალკე შემთხვევებში შეიძლე[illegible] [illegible]ხილულ იქნეს ხოლმე.

◆ **აბაშა.** აბაშიდან დეპეშით გვატყობინებენ: შიმშილობის ნიადაგზე აბაშის რაიონში უკიდურესი გაჭირვებაა. ზოგან ღამით ოჯახში ეცემიან რამოდენიმე გირვანქა სიმინდის წასართმევათ, ზოგან დაფქული ლობიოთი და ხილეულით იკვებებიან. გავრცელდა ამის გამო ავათმყოფობა. მთავრობისგან მოითხოვენ დახმარებას. საჭიროა ნახევარი თვის სურსათი: სულ მცირე სამი ვაგონი, შემდეგ ახალი სიმინდი მოუსწრებს. სამეგრელოს დამხმარე კომიტეტის ოთხ ვაგონიდან აბაშას ერგო მარტო ხუთასი ფუთი. ეს ცოტაა. დარიგების დროს დამშეულები შესაძლოა ერთმანეთს დაერიონ. სამი ვაგონი ხორბალი იხსნის.

◆ **ზუგდიდის მაზრაში.** ამხ. ბიქტ. კალანდარიშვილმა სასოფლო კომისიაში მოხსენება გააკეთა ზუგდიდის მაზრის მდგომარეობის შესახებ და აღნიშნა, რომ ზუგდიდის მაზრა ჯერ-ჯერობით ბოლშევიკების გავლენის ქვეშ იმყოფება, თუ იქ შეიარაღებული ძალა არ გაიგზავნა ბოლშევიკებისაგან რაიონის გასაწმენდათ, ისე მუშაობა შეუძლებელიაო. ამ ჟამად ზუგდიდის მაზრაში, როგორც სოფლად, ისე ქალაქად მუშაობა არ არის. მთელ მაზრაში საჭიროა არა ნაკლებ 7—8 პროპაგანდისტისა. ყურადღება უნდა მიექცეს აგრეთვე ადმინისტრაციის მოწყობას. ქუთაისის ორგანიზაციას ზუგდიდთან არავითარი დამოკიდებულება არა აქვსო.

კრებები და მიტინგები

კვირას, 1 სექტემბერს (ახ. სტ.) კადეტთა-კორპუსში დილის 10 საათზე არის დანიშნული აღმოსავლეთ საქართველოს საშუალო სასწავლებლების მასწავლებელთა კრება კავშირის დასაარსებლათ. ამისთვის ვთხოვთ ყველა საშუალო სასწავლებლების მასწავლებელთა საბჭოებს აღმოსავლეთ მხარისას გამოგზავნონ თავისი რწმუნებულები.

— 28 მარიამობისთვეს, საღამოს 5 საათზე ნაძალადევის თეატრის შენობაში დანიშნულია პირველ რაიონის ს. დ. მ. პ. კოლექტივის, ყველა მცირე კოლექტივების და აღმასრულებელ კომიტეტების რკინის გზის მთავარ სახელოსნოების, დეპოს და ს.-დ. თფილისის ს.-დ. ფრაქციის წევრების საერთო კრება. ვსთხოვთ ამხ. წევრებს უეჭველათ დაესწრონ კრებას.

— დროებითი საორგანიზაციო ბიურო საქართველოს რესპუბლიკის მომარაგების კომიტეტის მოსამსახურეთა კავშირისა ამით აუწყებს ამხ. თანამშრომელთა, რომ ოთხშაბათს, 28 აგვისტოს საღამოს 6 საათზე მომარაგების კომიტეტის ბინაზე შესდგება დამფუძნებელი კრება მოსამსახურეთა კავშირისა. კრებას უნდა დაესწროს ყველა თანამშრომელნი იმ დაწესებულებებისა, რომელნიც ექვემდებარებიან მომარაგების კომიტეტს, ვინაიდან მეორეჯერ იწვევა კრება, ამისათვის რამდენი წევრიც არ უნდა გამოცხადდეს კრება კანონიერად ჩაითვლება. დროებით საორგანიზაციო ბიურო.

— 30 აგვისტოს, საღ. 6 საათზე, ქალაქის საბჭოს დარბაზში შესდგება კრება საქალაქო მოსამსახურეთა კავშირის დელეგატთა ყრილობისა. თუ საკმაო რიცხვი დელეგატებისა არ გამოცხადდება, კრება ინიშნება იმავე საღამოს 7 საათზედ და კანონიერად ჩაითვლება რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს. გასარჩევია მეტად საყურადღებო კითხვები.

— ცენტრ. სახალხო უნ—ტში საპროფესიო კურსებზე დღეს ლექცია კონისა 7—8 ს. „სტატისტიკა“; 8—10 ს. ტრიუსის—„მუშათა კანონმდებლობის პრაქტიკულ მუშაობის შესახებ“. ხვალ 7—8 ს. კონის ლექცია „სოციალური სტატისტიკა“, 8—10 ს. იშკოვის ლექცია: „პროფეს. მოძრაობა გერმანიაში“.

საერობო არჩევნები სამტრედიის რაიონში

სამტრედიის რაიონში საერობო არჩევნებში ხალხმა სრული ნდობა კვლავ სოციალდემოკრატიის კანდიდატთა სიას № პირველს გამოუცხადა. გარდა პირველი ნომრისა, ვერც ერთ პარტიამ ვერ გაიყვანა თავიანთ სიიდან კანდიდატები. ამ არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღია სოც. ფედერალისტთა პარტიას, რაც შეეხება შეთანხმებას ს. დ. და ს. ფ. შორის არ მომხდარა ს. დემ. პარტია დამოუკიდებლათ გამოვიდა და ექვსივე კანდიდატი (ამ რაიონში ირჩევა 6 ხმოსანი) გაიყვანა კიდეც.

ხმები დანაწილებულია შემდეგ ნაირათ:

	№ 1. ს. დემ.	№ 2. ნაც. დემ.	№ 3. ს. რევ.
სამტრედია	1769	401	227
ჭაგანი	491	1	—
გომი	1492	62	32
ღანირ-ჭაგანი	706	38	—
ტობანიერი	1636	140	—
ჯიხაიში	1655	221	145
საპაიჭაო	219	12	—
გამოჩინებული	2261	2	—
კულაში	1251	99	—
იანეთი	764	21	1
ეწერი	659	55	—
სულ	12703	1052	405

რუსეთის ცხოვრება

გაზეთი „რაბოჩეე სლოვო“ აგვიწერს ტაგანროგის და ჩერქეზთა ოლქების გლეხთა უმწეო მდგომარეობას: „დადგა თუ არა დრო პურის მომკისა, გლეხკაცები გაემგზავრენ როსტოვში და სხვა მახლობელ ქალაქებში, რათა ეთხოვნათ „ბატონებისთვის“ დაერთოთ ნება პურის მკის. გლეხები თანახმა არიან მემამულეებს ზარალი აუნაზღაურონ ფულით. მემამულეები არც კი უსმენენ გლეხებს. დაგზავნეს სოფლებში რაზმები. არბევენ სოფლელებს, სცემენ უწყალოთ წერა-კითხვის მცოდნეთ, რადგანაც მათ ბევრი იციანო, აგრეთვე ასეთსავე დღეს აყენებენ უსწავლელებს, რატომ არაფერი იცითო. ბოლოს გამოჩნდენ გერმანელები. გლეხები მათ სიხარულით მიეგებნენ—მთელ რაზმს გამოვკვებავთ, მხოლოდ ამ უბედურებას აგვაცდინონო. გლეხებმა არ იციან რა პირობებში შეკრა საბჭოთა მთავრობამ გერმანიასთან ზავი. დონის ყაზახებსა და გლეხთა შორის დიდი გამწვავება მიწის გამო. ყაზახები გაიძახიან: ჩვენ თითქმის მუქთად ვაძლევდით დასამუშავებლად მიწას გლეხებს, ეხლა უნდა აგვინაზღაურონ ზარალიო. ცუდ მდგომარეობაში არის გლეხკაცობა დონის ოლქში. დაუბრუნდათ ძველი დრო, პოლიციელებმა წამოყვეს თავი და ისეთივე შევიწროებას აყენებენ გლეხებს როგორც ნიკოლოზის დროს“.

იმავ გაზეთში მოყვანილია როსტოვის მილიციის უფროსის ბრძანება. ქალაქში ვიღაც ბოროტ გამზრახველნი ხმებს ავრცელებენ: მალე გერმანელები გამოილაშქრებენ დონის ოლქზე, რათა მოკრიფონ მოსავალი და გერმანიაში წაიღონო. ეს გარემოება იძულებულს ხდის ბოლშევიკებს ხელმეორეთ შემოვიდნენ ქალაქში. ვინც ასეთ ხმების გავრცელებას ხელს შეუწყობს, სასტიკად იქნება დასჯილიო.

ვინ უნდა სარგებლობდეს უფასოთ ავტომობილებით?

უფასოთ უნდა სარგებლობდენ ავტომობილებით მხოლოდ და მხოლოდ თანამდებობის და სხვა პირნი, რომლებსაც ესა თუ ის უწყება, დაწესებულება ორგანიზაცია დაავალებს საზოგადო საქმის სწრაფათ გამოძიება-გაკეთებას, გარეშე ამისა არავის, ვინც უნდა იყოს—დიდი გინდ პატარა თანამდებობის პირი, არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ჰქონდეს უფლება უფასოთ ისარგებლოს ავტომობილით.

ბევრნი იტყვიან: მაშ ჩვენ ვყოფილვართ გაჩენილი ავტომობილებისათვის და არა ავტომობილები ჩვენთვისო. თუ ასე ვიმსჯელებთ, მაშინ გამოდის, რომ რკინის გზა, ტრამვაი, ეტლები და სხვა ყველაფერი იმისთვისაა, რომ მუქთად გამოვიყენოთ ყველამ ყველაფრისათვის, მე მგონია, ეს ზღაპარი იქნება და ამით არავის არ მოატყუებს ვინმე.

უწინ ავტომობილები სულ სამხედრო უწყების განკარგულებაში იმყოფებოდა, ყველა გენერალს, პოლკოვნიკს, მათ ცოლ-შვილს და ნათესავ-მეგობრებს სრული უფლება ჰქონდათ ავტომობილებით უფასოთ სარგებლობისა, ყველა თავისუფლათ დასეირნობდა ქალაქებში, თეატრში, კინოში, კლუბებში, კაფე-რესტორანებში, აბანოებში და ქალაქ-გარეთ საგარაკოთ, სასტუმროთ სადაც კი მოესურვებოდათ და ისინიც ამბობდენ, ავტომობილები ჩვენთვისაა გაჩენილიო. მაშინ ყველა ასეთ უსამართლობას გმობდა მუშათა კლასი, მხოლოდ სდუმდა ხმას არ იღებდა ეროვნულ-დემოკრატების ორგანო „საქართველო“ და არ ათავსებდა წერილებს „მთავრობა და ბენზინი“.

— განა უკანონობა არაა მოზრდილი ჯამაგირიც ჰქონდეთ, შეღავათებიც და ავტომობილებითაც მუქთად სარგებლობდენ, ეს ხალხის ქონების მითვისებაგაფლანგვაა და ამას ბოლო უნდა მოეღოს—ამბობდა ყველა ცოტათ თუ ბევრათ შეგნებული ადამიანი, მხოლოდ კიდევ სდუმდა და ხმას არ იღებდა ეროვნულ დემოკრატების ორგანო „საქართველო“.

24 თიბათვეს 1917 წელს თბილისის მუშათა და ჯარისკაცთა წარმომადგენლების საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტმა გამოსცა სავალდებულო დადგენილება, რომლის მეხუთე მუხლშიაც სწერია: „თანამდებობის პირთა და ცოლ-შვილისათვის აკრძალულია ავტომობილებით სარგებლობა კერძო საქმეებისათვის“. სამწუხაროთ უნდა აღვნიშნო, რომ ახლაც როგორც უწინ, ავტომობილებით უფასოდ სარგებლობენ ყველა ვისაც კი მოესურვება სასეირნოთ და კერძო საკუთარ საქმეებზე.

სამწუხაროთ ჯერ არაა გამორკვეული: 1) რაოდენობა და ღირებულება იმ ავტომობილებისა და საავტომობილო ქონების, რაიცა ჩვენ სახელმწიფოს ხელში გადმოვიდა და ვალათ ედება, 2) რაოდენობა შეკეთებულ და შესაკეთებელ ავტომობილებისა, 3) რაოდენობა ამა თუ იმ უწყება, დაწესებულება, ორგანიზაცია და თანამდებობის პირთა განკარგულებაში მყოფ ავტომობილებისა, 4) რაოდენობა იმ ავტომობილებისა რაიცა საჭიროა ამა თუ იმ უწყებათა დაწესებულება და ორგანიზაციებისათვის სახელმწიფო და საზოგადო საქმეების საჭიროებისათვის, 5) რაოდენობა იმ თანამდებობის პირთა და მოსამსახურეებისა, რომლებიც დაქირავებული არიან საავტომობილო საქმეზე, 7) რაოდენობა იმისა, თუ ნამდვილათ რამდენი უნდა დაიხარჯოს საავტომობილო საქმეზე საერთოდ. სანამ ყველა ამაებზე არ გვექნება ნათელი წარმოდგენა და არ გავითვალისწინებთ, მანამდის ყველა იტყვის რა არის, რომ ერთი საათით ვისარგებლო, განა ამით დიდი ზარალი მოუვა სახელმწიფოსო; თუ კი რკ. გზის და ტრამ. ყველა მოსამსახურე და მათი ცოლ-შვილი სარგებლობენ უფასო მიმოსვლით, რა იქნება, რომ ჩვენც ვსარგებლობდეთ ავტომობილებითო. მე დიდი წინააღმდეგი ვარ იმისი, რომ რკინის გზის და ტრამვაის მოსამსახურეებიც სარგებლობენ უფასო [illegible] [illegible] ტომ და რისთვის, [illegible] კი ვიტყვი, ვინაიდან [illegible] ვინ [illegible] დაწეს[illegible] ტომ[illegible] ლობდეს სახელმწიფო-საზოგადო[illegible] ბით. ყველა უწყება-დაწესებულება[illegible] განიზაციებს წინასწარ ხარჯთ აღ[illegible] ხვაში აქვთ განსაზღვრული ის, თ[illegible] მელ თანამდებობის პირს რისთვის[illegible] დენი ეძლევა. ვისი რა ბრალია, [illegible] აღმასრულებელი კომიტეტის წევრ[illegible] და ცოლშვილით საგარაკოთ უნდ[illegible] ვიდე ავტომობილით? ვისი ბრალი[illegible] მე ქალაქის გამგეობის წევრი [illegible] ჩემს ცოლ-შვილს ავტომობილი ჰქონდეს?

ვისი ბრალია, რომ მე ამა თუ [illegible] ბა-დაწესებულების მოსამსახურე[illegible] და ავტომობილით უნდა ვიარო [illegible] დან სამუშაოზე, სამუშაოდან კრ[illegible] და კრებებიდან სახლში? შეიძლება[illegible] შემთხვევებში ავტომობილით ს[illegible] ლობა მიღებულია არა დემოკრ[illegible] ულ ქვეყნებში, მაგრამ ეს არ[illegible] და იყოს გადაქცეული [illegible] ჩვენში, ვინაიდან ჩვენ დემ[illegible] ტიულ დაწესებულებებში საქმის [illegible] ვეში სოციალისტები დგანან და[illegible] არა აქვთ მხარი დაუჭირონ უკ[illegible] მგებლოთ-უფასოთ-განუსაზღვრელა[illegible] ტომობილებით სარგებლობის [illegible] ზოგიერთები იმ ზომამდის მ[illegible] რომ თამამად გაიმართონ; საღ[illegible] ჩემი ავტომობილი, რატომ [illegible] რონი ლონიერი ავტომობილი [illegible] იგზავნება ჩემთვის, რატომ ლა[illegible] ტომობილი არ მოგეპოვებათ, რა[illegible] და ძველი, პატარა ავტომობილი[illegible] თუ ასე გაგრძელდა მდგომარეობა, [illegible] წმუხეთ, ურმებით მიმოსვლაც [illegible] ტრება იმათ, რომლებსაც ამ ჟამა[illegible] ტომობილებით გასეირნება ასე [illegible] დათ.

ა. ფარნი[illegible]

სომეხთა ეროვნ. საბ[illegible]

25 აგვისტოს თფილისში შესდგ[illegible] ქართველოს რესპუბლიკაში მც[illegible] სომეხთა ეროვნულ საბჭოს პი[illegible] კრება. დღიურ წესრიგში ორი უმთ[illegible] სი კითხვა იყო დასმული: საბჭოს [illegible] ზიდიუმის და აღმასრულებელ კო[illegible] ტის არჩევნები.

საბჭოს შემადგენლობა შესდგება[illegible] რიტეტიულ ნიადაგზე: სოც.-დემ. [illegible] ესერები და კადეტები. თითო [illegible] იდან 8 კაცი შედის საბჭოში, რი[illegible] 32 კაცი.

საერთო შეთანხმებით პრეზი[illegible] შესდგება ოთხი კაცისაგან, სა[illegible] მჯდომარე თანასწორის უფლებებ[illegible] ერთიც მდივანი. არჩეულ იქნენ: [illegible] ჯიანი, (ს.-დ.), ს. არუთიუნოვი ([illegible] ა. თადევოსიანი (დაშნაკ.) და ლ. [illegible] ნოვი (ესერი).

კრება იხსნება ა. ერზინკიანის [illegible] მჯდომარეობით და გრძელდება ა[illegible] ამორჩეულ პრეზიდიუმის წევრის ს. [illegible] თინოვის თავმჯდომარეობით, რომე[illegible] მოკლე სიტყვით მიმართა კრება[illegible] აღნიშნა საბჭოს აუცილებლობა და[illegible] ვალეობის სერიოზული მნიშვნელობ[illegible]

უნდა მომხდარიყო აღმასრულებე[illegible] მიტეტის არჩევა. ჯამაგირათ [illegible] წევრს ექნება თვეში 1000 მ., თავმ[illegible] მარეს კი აუცილებლივ ხარჯების [illegible] წევად 300 მანეთით მეტი. კომი[illegible] თითო პარტიიდან შედის თითო [illegible] ამ რიგათ ბიურო შესდგება 4 კაცი[illegible]

თუმცა წინასწარ მომხდარი შეთ[illegible] ბის თანახმად ბიუროს თავმჯდომ[illegible] უნდა სოც.-დემ. აერჩიათ, მაგრამ [illegible] ნაკელები არ დასთანხმდენ და ამ[illegible] ბიუროს არჩევნები არ შესდგა [illegible] დაიდო შემდეგ კრებისათვის, რომ[illegible] მოწვეულ უნდა იქნეს არა უგვიან[illegible] დღისა.

შავი ზღვის პირის ფრონ[illegible]

ჩვენ თფილისის გვარდიის შ[illegible] შტაბის განკარგულებით გავემგზა[illegible] შავი ზღვის პირათ ბოლშევიკურ[illegible] მომრეობის წინააღმდეგ საბრძოლვე[illegible] მცირე რიცხვოვანი ჯარი, ორმ[illegible] თვრამეტი კაცისაგან შემდგარი, 21[illegible] ლისს გავედით განსაკუთრებული [illegible] ფოთიდან, რომელიც რამოდენიმე[illegible] გაეჩრებია გენერალ მაზნიაშვილს [illegible] ლისის გვარდიისათვის. ჩვენ ჯერ [illegible] ასულიც არ ვიყავით, რომ მოწინა[illegible] დეგეები ხელათ გაგვიჩნდენ. მე[illegible] რებმა გაბედულათ გვითხრეს: ჩვენ[illegible] დიელებს ვერ წავიყვანთ, და თუ [illegible] დაგვეტანთ, გეშს დაველუპავთო,

ჩვენ ისინი ასეთი თავხედური სიტყვისათვის იქვე დავაპატიმრეთ. გემი ჩვენი აფიცრის ბრძანებით მოიხსნა და წავედით 22 ივლისს. დილის ოთხ საათზე სოხუმში მივედით, სადაც რამოდენიმე დღე დავრჩით. 26 ივლისს სოხუმიდან ტუაპსეში წავედით, რადგანაც იქ ომი სწარმოებდა ჩვენსა და ბოლშევიკებს შორის. მაგრამ ზღვის ძლიერმა ღელვამ ჩვენ საშუალება არ მოგვცა, რომ ტუაფსეზე წავსულიყავით. გავედით სოჩაში, სადაც მაშინ მთავარი შტაბი შავი ზღვის პირის ჯარებისა იმყოფებოდა. ჩვენ მისვლისთანავე გვითხრეს შტაბიდან, რომ ჩვენი წასვლა არ იყო საჭირო, რადგან იქ გადამწყვეტი ბრძოლა სწარმოებდა და გამარჯვება ჩვენსკენ იყო. ამხანაგი ჯულელი კი მარტო წავიდა ტუაფსეში და ორი დღის შემდეგ ტუაფსეზე ჩვენი ჯარის ბრწყინვალე გამარჯვების შემდეგ დაბრუნდა. ჩვენ სოჩაში გამოვცვალეთ თფილისის გვარდიელები, რომლებიც იქ იდგა და ამ რიგათ სოჩაში დავრჩით. ამხანაგებს კიდეც უკვირდათ, რომ ბრძოლაში წავედით და თურმე აგარაკში წამოვსულვართოთ, რადგან ჩვენ ვიდექით სასტუმრო „რივიერაში". კარგ შთაბეჭდილებას სტოვებდა ამხანაგებზე თავისი მშვენიერი ბაღით ზღვის პირათ. ეს საუცხოვო კურორტი. ამ ხანებში აქ ცნობა მოვიდა, რომ ვითომც ოსმალოებს სოხუმსა და ოჩემჩირეს შუა დესანტი გადმოესხას, სამი ათასი კაცისაგან შემდგარი და დიდძალი იარაღით. დიდი არ დაგვიანებია, რომ გენერალის განკარგულებით ჩვენი გვარდია, რომელსაც შეუერთდა ყვირილის რაზმის ოცდა ხუთი კაცი, ისევ უკან წამოვედით და სოხუმში მოვედით, სოხუმიდან გზა-ტკეცილით კი ოჩემჩირეში, სადაც გზადაგზა ბევრს ამბებს ვგებულობდით ოსმალების დესანტის შესახებ. აფხაზების სიტყვით, ეს გადმოსხმული დესანტი იყო ძველათ აქაური მცხოვრები აფხაზები, ეგრეთ წოდებული „მოხაჯირები", რომელნიც რუსეთის შიშით წინათ გადახვეწილიყვნენ ოსმალეთში და ეხლა კი უბრუნდებოდენ თავიანთ მიწა-წყალს.

ჩვენ 8 აგვისტოს მივედით ოჩემჩირეში და 13 აგვისტოს გავემგზავრეთ არტილერიით. სოფელ მოქვში ოჩემჩირედან ხსენებულ რიცხვს შუადღისას ჩვენ, ორმოცდა ათი კაცი ყვირილის რაზმთან ერთად მივედით და დავბანაკდით მოქვის მონასტერში. ჩვენი არტილერია სტრატეგიული მოსაზრებით პოლკოვნიკმა კორომინაძემ ჩვენს უკან დააყენა 10 ვერსის მოშორებით და ჩვენ ორი ტყვიამფრქვეველით. ჩვენი მისვლის შემდეგ დიდი ხანი არ გასულა, რომ იწყო დელეგაციამ მოსვლა სხვადასხვა სოფლებიდან და კითხულობდენ მიზეზს ჩვენი იქ მისვლისას. ასე ამბობდენ დელეგატები, რომ თქვენმა მოსვლამ აფხაზეთის მცხოვრებლებში დიდი შიში გამოიწვიაო და რაში ვართ დანაშაული, რომ ჯარი აქ მოვიდა ჩვენთანო. ჩვენმა ხელმძღვანელმა ამხანაგმა ილიკო ჯულელმა ჩვენი იქ მისვლის მიზეზი ყოველივე აუხსნა და გადაჭრით მოითხოვა მცხოვრებლებიდან იარაღის ჩამორთმევა. ჩვენს მოთხოვნილებას აფხაზების დელეგატები სრულებით აკმაყოფილებდენ, მხოლოდ მოითხოვდენ ორი. დღის ვადას. სიტყვით თურმე ყოველივეს აკმაყოფილებდენ და საქმით კი სხვას აკეთებდენ. აგვისტოს 15-ს ღამის თერთმეტ საათზე ერთმა ჩვენმა ამხანაგმა შენიშნა, რომ ვიღაც ორი ცხენოსანი და ქვეითი კაცები აშოდიოდენ მდინარისაგან, რომელსაც ჩვენი სადარაჯო პოსტი ზემოდან დაჰყურებს. მან სროლა აუტეხა მათ, სროლის დროს ისინი საჩქაროთ მიიმალენ, მაგრამ ჩვენ მაინც ვერ დავრწმუნდით თუ ისინი მტრის მზვერავები იყო.

ღამის პირველი საათი იყო, როდესაც მტერმა ყოველივე კუთხიდან ალყა შემოგვარტყა და პირველათ პოსტზე დარაჯები დაგვიჭრეს და სროლაც აგვიტეხეს. ეს სროლა ჩვენთვის მოულოდნელი იყო, რომელმაც შეგვაშფოთა და საჩქაროთ თოფებით ხელში სახლიდან გამოვედით და „ცეპში" გავიშალეთ. აშკარა იყო გარს საგრძნობი მტერი გვხვია, რადგან სროლა იმათგან თანდათან მატულობს. აი რაღაც კიდეც გასკდა საშინელის სიძლიერით. ჯერ ვერ გავიგეთ თუ რა ისროლეს, ეს ძლიერი ხმიანი სასროლი ხშირად ვარდება მონასტრის გალავანში და სკდება. გავიგეთ, რომ ქვითკირის გალავანს შემორტყმული მტერი ყუმბარებს გვესვრის. აი კიდეც დავდგით ჩვენი ნუგეში და იმედი ტყვიისმფრქვეველი და დაუშინეთ ჩვენც. გაჩაღდა ბრძოლა, ბრძოლა ნამდვილი და შეუპოვარი. გამხნევდა ჩვენი მცირე რაზმი. ვხედავთ ჩვენს ხელმძღვანელ აფიცერს ამხ. ილიკო ჯულელს, რომელიც დარბის ტყვიის ქარცეცხლში და ხელმძღვანელობს რაზმს. საუბედუროთ მალე დაგვიჭრეს ილიკო, მის ალაგს იჭერს არონი შერვაშიძე და უფროსობს როგორც მარცხენას ისე მარჯვენა ფრთას, მაგრამ ეს ამხანაგი დაეცა გმირულათ ბრძოლის ველზე და დალია იქვე სული. მის ადგილს იჭერს აფიცერი ტუმარკინი, რომელიც დასჭრეს მკლავში, მაგრამ აი კვლავ გამოჩნდა ილიკო ჯულელი, ჭრილობა შეხვეული და ისევ იჭერს თავის ადგილს. ბრძოლა გრძელდება, შეეცადა მტერი გადმოსვლას შეტევით, მაგრამ არ ვაძლევთ ამის საშუალებას. თენდება კიდეც. ბრძოლა თანდათან ძლიერდება. ქვნესიან ჩვენი დაჭრილი ამხანაგები. ვხედავთ ჩვენი დახოცილი ამხანაგების იარაღს, მათ უმოძრავოთ, მაგრამ ამ მწუხარების საყურებლად არ გვცალია. აი ახლა უნდა გადაწყდეს ჩვენი ბედი. შევნიშნეთ იმათ აფიცერი ხეზე იყო ასული, იმ წამსვე გადმოაგდო ჩვენმა ტყვიამ და იქვე დალია სული. დადგა გადამწყვეტი ბრძოლის წამები და კიდეც იყვირა ამხანაგ ხუხუნაიშვილმა, აბა ბიჭებოო და გადავედით შეტევაზე ოცდა რვა კაცი, რომელნიც გადავრჩით. მტერმა პირი იბრუნა და გაიქცენ, ჩვენ გამოუდექით და ვესროდით გაქცეულებს, ამ რიგათ ბედმა გვარგუნა გამარჯვება ურიცხვი მტერის წინაშე. ჩვენს პატარა ძალას, როგორც გადმომცეს სარწმუნო წყაროდან, გარს ერტყა ათას ორასი ასკერი. იშვიათი გამარჯვება გვხვდა წილად.

ტარასი ჩანტლაძე.

ამხ. ალექსანდრე ლანდია

მეტად მძიმეა ასეთს საშინელ მდგომარეობის დროს ისეთი ძვირფასი ამხანაგის როგორიც იყო ალექსანდრე, დაწვრილებითი მოღვაწეობის აღნიშვნა. ძვირფასი ამხ. თავგანწირულებით იბრძოდა არა მარტო იმ დროს, როცა თავისუფლება ეღირსა ჩვენს ქვეყანას, არამედ იმ დროსაც, როცა მეფის ჯალათები სულს უხუთავდენ. მას კარგად იცნობენ მოწინავე ამხანაგები და მით უმეტეს ის კარგად გაიცნო ამ უკანასკნელ დროს თფილისის პროლეტარიატმა. ის ჩაება მის საყვარელ საერთო საქმეში და მხურვალე მონაწილეობა მიიღო პროფესიონალური კავშირის ძლიერი ორგანიზაციის შესაქმნელად და კიდეც ჩაუდგა სათავეში ამ მოძრაობას. ის აირჩიეს თავის წარმომადგენლად პროფესიონალურ საბჭოში, რომელსაც იგი დიდი ენერგიით ემსახურა. პროფესიონალურ კავშირთა საბჭო ამით აცნობს თავის ამრჩეველ ამხანაგებს, რომ მან დაჰკარგა ალ. ლანდიას სახით ერთი საუკეთესო ენერგიული მუშაკი, რომლის სახელი დაუვიწყარი იქნება.

საბჭო.

ნიკო გიორგის ძე ცინცაბაძე.

ორმოცი დღე შესრულდა, რაც სამუდამოთ გამოეცალა მშრომელი ხალხის კერას ერთი ძველი მებრძოლი ამხანაგი ნ. ცინცაბაძე. ის იყო ღარიბი გლეხის ოჯახის შვილი ს. ზომლეთიდან (გურია). მალე გადავიდა რკინის გზაზე და თითქმის 35 წელი ემსახურა რკინის გზას. ამ ხნის განმავლობაში მან ბევრი ტანჯვა ვაება გადაიტანა, მაგრამ მისი იდეალი მუდამ მუშათა კლასისთვის სამსახური იყო. ამის გულისთვის იგი უმოწყალოდ დევნილ იყო ძველი მთავრობისაგან და ციხის მუდმივი სტუმარი, მაგრამ იმედი ბრწყინვალე მომავლისა მას მუდამ ბრძოლას უკარნახებდა. ბოლოს დროს იგი დასუსტებული მიიცვალა თავის სოფელში.

ამხანაგო ნიკო! ცოცხალს ვეღარ მოგისწარი დუშეთიდან. არ მომაცალა იმ საქმემ, რომელიც შენ გიყვარდა; განისვენე ძვირფასო ნიკო! ჩვენ გავსწევთ შენს მაგიერობას და იმ თავისუფლების წითელ დროშას, რომლისთვისაც შენ იბრძოდი მრავალი წლები სხვებთან ერთად, ძირს არ დაუშვებთ სანამდის ცოცხლები ვიქნებით და სული გვედგმება.

შენი გრ. ცინცაბაძე.

ნიკ. რუსიეიშვილი.

საქართველოს რკინის გზის მილიციონერებმა დავკარგეთ ერთი საუკეთესო ამხანაგი ნიკიფორე რუსიეიშვილი. ვგლოვობთ გულდაწყვეტით და სიტყვას ვიძლევით, რომ ამხანაგის საქმეს, საქართველოს რესპუბლიკის სადარაჯოზე დგომას, ჩვენ განვაგრძობთ, გვექნება რა გულში დაუვიწყარი ამხანაგის ხსოვნა.

საქ. რკ. გზის მილიციონერთა პროფესიონალური კავშირის გამგეობა.

ს.-დემ. პარტიაში

ხიდისთავი (გურია). 15 მარიამობისთვეს შესდგა მორიგი კრება ხიდისთავის რაიონულ კოლექტივისა. პირველად კრება ისმენს მოხსენებას იაჩეიკებიდან. ხიდისთავის იაჩეიკაში უკანასკნელ კრების დროს ერთ არა სასურველ მოვლენას ქონია ადგილი, რაიც გამოუწვევია ამხ. ლ. კალანდაძის გამოსვლას. საქმე იქამდი მისულა, რომ იძულებული გამხდარან კრებაზე დამსწრენი, კრება დაეტოვებინათ და დაშლილიყვნენ. კრება გამოსთქვამს სორვილს ამხ. ლ. კალანდაძის შესახებ კითხვა დაისვას ისევ იაჩეიკაში და თუ იაჩეიკის მსჯავრი არ იქნება დამაკმაყოფილებელი, შემდეგ იმსჯელებს კოლექტივი ამაზედ.

ჰაჭიეთის და ბასილეთის წარმომადგენლების მოხსენებით ამ სოფლებში პარტიული მუშაობა მხოლოდ ეხლა განახლებულა. წინა კრებებზე კი მოხსენება კეთდებოდა, რომ ამ სოფლებში პარტიული მუშაობა არ შეწყვეტილა და ყოველივე თავის რიგზე მიმდინარეობსო. კრება მსჯელობის შემდეგ ღებულობს დადგენილებას, გამოეცხადოს ამხანაგური საყვედური იმ ამხანაგებს, რომლებიც კოლექტივს ყალბ ცნობებს აწვდიდენ პარტიულ მუშაობის შესახებ და ჰაჭიეთის და ბასილეთის იაჩეიკები გამოცხადდეს ახლად შემდგარად.

გამოცემული პარტიული ანგარიშები დღიდან ლეგალიზაციისა, ვიდრე პირველ ივლისამდე, კრებამ მოისმინა და მიიღო. იარაღის უნებართვოდ ტარების და ამ ბოლო დროს გაჩაღებულ სროლის შესახებ, რაიც ანარქიას იწვევს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, კრება ადგენს: მიეცეს წინადადება ადგ. კომისარს და აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდიუმს მიაქციოს ამას სათანადო ყურადღება და დამნაშავეების წინააღმდეგ მიიღოს შესაფერი ზომები.

წერილობით განცხადება ამხ. ს. თავართქილაძისა, რომ მას დაუბრუნდეს ადგილობრივ სამხედრო შტაბზე მიბარებული მედიკამენტები, კრებამ მოისმინა და საქმის გამოსარკვევად არჩეულ იქნა კომისია. კომისიაში არჩეულ იქნენ: ს. კალანდაძე, გ. კალანდაძე, ლ. გოგიბერიძე.

კოოპტაციით კოლექტივში მოწვეულ იქნენ: ამხ. სერგო მათითაიშვილი, სანდრო შონია და გერმან ჯიბლაძე.

შ.

რკინის გზის რაიონში. კვირას, 25 აგვისტოს შესდგა რკინისგზელთა პარტიულ მცირე კოლექტივების გაერთიანებული სხდომა. ამ რაიონში შედის 6 მცირე კოლექტივი: რკ. გზის სამმართველო, დეპო, მთავარი სახელოსნო, რკინის გზის სადგური, საქონლის სადგური და კონდუქტორების კორპორაცია. ყველა ამ დარგების მცირე კოლექტივებმა თავმჯდომარეთ აირჩია ამხ. მ. არველაძე, მდივნათ მ. კაჩარავა. პირველი საკითხი იყო ყველა ამ ექვსი კოლექტივების გაერთიანება და მისი ბიუროს არჩევა. მომხსენებლად გამოვიდა ამხ. ვ. ნინუა. ის შეეხო ამ საკითხს და დაასაბუთა ასეთი გაერთიანების საჭიროება. კამათის შემდეგ მიღებულ იქმნა მომხსენებლის რეზოლიუცია. დადგენილ იქნა შესდგეს შვიდი კაცისაგან ბიურო, რომელსაც სახელად ეწოდება: „თფილისის რაიონის რკინის-გზელთა ს. დ. მცირე კოლექტივების გამაერთიანებელი ბიურო". აქვე არჩეულ იქმნა 5 კაცი ბიუროში, ხოლო ორი მთავარმა სახელოსნომ უნდა აირჩიოს: ლოგუა, კალანდაძე, არველაძე, გელენიძე და [illegible]. ამ ბიუროს მიზანი იქნება შეძლებისდაგვარად გააერთიანოს მთელი რკ. გზის პარტიული კოლექტივები.

მეორე საკითხი იყო [illegible] რკინის გზელთა ყრილობა [illegible]. მოხსენების და მცირე კამათის შემდეგ ამ საკითხზე მიღებულ იქნა მ. ფერაძის შემდეგი რეზოლიუცია: „ყველა მცირე კოლექტივებმა ავტონომიურად წამოაყენონ თავთავიანთი დარგებიდან კანდიდატები და იმუშაონ მათ გასაყვანათ. ამ კანდიდატების სია უნდა დაადასტუროს ზემოხსენებულმა ბიურომ. კრება საარჩევნო უნდა დაინიშნოს სხვადასხვა დროს, რომ ამით საშუალება მოგვეცეს ერთი მეორეს დავეხმაროთ". დადგენილი იქმნა ამ მხრივ თუ საჭიროებამ მოითხოვა ლიანდაგის მოსამსახურეებსაც მიეცეს დახმარება.

მესამე საკითხი იყო დამოკიდებულება კომიტეტებთან: ამასთანავე შეერთებულ იქმნა მეოთხე საკითხიც, შესახებ რკ. გზის ყრილობასთან დამოკიდებულებისა, რაზედაც მოხსენება გააკეთეს ამხ. ნინუამ და მ. არველაძემ, ორივე ამ უკანასკნელ საკითხზე მიღებული იქმნა შემდეგი რეზოლიუცია: „პროფესიონალური კავშირები იმავე დროს რევოლიუციონურიც უნდა იყვეს, ისინი უნდა ეცადონ, რომ ყოველ ეკონომიურ საკითხებს პოლიტიკური, ანუ უკეთ რომ ვთქვათ, რევოლიუციონური თვალსაზრისით ზომავდენ, რომელიც სრულიად უნდა შეეფერებოდეს საქართველოს პოლიტიკური მდგომარეობის ხანას, რათა პოლიტიკური ძალა-უფლებები შეგვრჩეს, რომ ეკონომიური საკითხების საზომიც ჩვენს ხელში დარჩეს".

მეხუთე საკითხი იყო დამოკიდებულება მთავრობასთან. მცირე კოლექტივების სხდომამ ამ საკითხზე მოხსენებების შემდეგ სრულიად მიზან შეწონილად სცნო მთავრობის მოქმედება და მოიწონა ის.

დასასრულ გაირჩა საკითხი დამფუძნებელ კრების შესახებ. კოლექტივების სხდომამ სურვილი გამოსთქვა ეს არჩევნები მოახლოებულ იქნას და მის პროცესში მხურვალე მონაწილეობა მიიღონ რკინის გზელებმაც, რითაც ხელი შეეწყობა მთავრობას მუშაობის გაადვილებაში. ამასთანავე სხდომამ მიანდო თავის ახლად არჩეულ ბიუროს მოეთხოვოს მთავრობას რკინის გზელებსაც მიეცეს პროპორციონალური წარმომადგენლობის უფლება, რომელთაც თვით რკინის გზელები აირჩევენ.

საქარელი მ.

გერმანიაში

II

ივნისის 2 დილით 7 საათზე ბერლინის ახლმოსავლეთის ფორორტს (განაპირა უბანს) მივუახლოვდით.

ჩვეულებისამებრ ადრე გამომეღვიძა და მატარებლის ფანჯრიდან არე მარეს თვალიერება დავიწყე.

უწინარეს ყოვლისა ყურადღება ქალაქის პატარ-პატარა ბოსტან-ბაღებმა მიიპყრო. უნდა აღვნიშნოთ, რომ მთელს გერმანიაში ქალაქების განაპირა თავისუფალი ადგილები ქალაქის თვითმართველობებს ეკუთვნის. ვიდრე ქალაქების ავტომატიური ზრდა ამ ადგილებამდე მივიდოდეს თვითმართველობანი წვრილი შეძლების მოქალაქეებს, უმთავრესად კი მუშებს აძლევს იჯარით რამდენიმე წლით მცირე ფასად. მოიჯარადრენი ბაღებსა და ბოსტნებს აშენებენ. ასეთი საიჯარო ადგილების სივრცე თითოეულ შემთხვევაში რამდენიმე ოთხკუთხ საჟენს არ აღემატება. მოიჯარადრენი შეძლების დაგვარათ რგავენ სხვადასხვა ხეხილებს, სთესენ სხვადასხვა ბოსტნეულობას. როცა ქალაქი ამ ადგილამდე მიაღწევს, მაშინ მოიჯარადრენი პირობის ძალით მოვალენი არიან ადგილები თვითმართველობას დაუბრუნონ. უკანასკნელები ამ ადგილებზე ოთხ-ხუთ სართულიან შენობებს აშენებენ და წვრილ-წვრილ ბინებათ ღარიბ მცხოვრებლებზე დაკლებულ და ხელმისაწვდენ ფასებში აქირავებენ.

წინეთ ჩვეულებრივ სხვადასხვა ხეხილებს რგავდენ—უმთავრესად კი მარწყვი და ყვავილები მოჰყავდათ.

ბაღების პატრონებისათვის პირველ ყოვლისა ჰიგიენური და ფიზიკური ვარჯიშობის ხასიათის მნიშვნელობა ქონდა. კვირა-უქმე დღეს თავისუფალი დროს, ოჯახის წევრები ქარხნებ-სახელოსნოების მძიმე მუშაობის შემდეგ, აქ სუფთა ჰაერზე სამეურნეო მუშაობას ეწეოდენ. ფიზიკურ დასვენება—შრომის შეცვლასთან ერთად პატარა მატერიალურ სარგებლობასაც პოულობდენ.

მაგრამ დღეს, როგორც დაკვირვებამ და გამოკითხვამ დამარწმუნა, სურათი სავსებით შეცვლილა, ახლა მატერიალურ სარგებლობას პირველი ადგილი დაუკავებია: სანოვაგისა და სურსათის კრიზისის ხანაში ყოველ გირვანქა ქარითობილს და მწვანილოულობას დიდი მნიშვნელობა აქვს.

პაწია მამულები ქართოფილი-ლობიოსატაცური და სხვა მწვანეულობით დაუთესიათ.

ქალაქის განაპირა უბნები სწრაფათ გავიარეთ, ჩვენი მატარებელი ბერლინის შუა გულში შეიჭრა და გაჩერდა ფრიდრიხის სადგურზე.

დასახელებული სადგური ბერლინის შუა გულია. ამ სადგურის მახლობლათ გაჭიმულია ბერლინის მთავარი ქუჩა—„უნტენდენლინდენ". აქვე მახლობლათ არის რეიხსტაგი, ძლევა მოსილების ხეივანი, რომელიც ცნობილია თავის ისტორიული ძეგლებით, მეფის სასახლეები, მუზეუმები, უნივერსიტეტი და სახელმწიფო დაწესებულებანი.

ჩვენი თანამგზავრი და მასპინძელი გენერალი ფონ-ლოსოვი მატარებლიდან ჩამოხტა და შეუდგა დელეგატების თავის მოყრას. გენერალმა ჯერ ისევ რუმინიიდან თადარიკი მიიღო და ჩვენთვის პირველ ხარისხოვანი სასტუმრო დაემზადებიათ. სასტუმრო „ადლონი" სადგურიდან ასი ნაბიჯით არის დაშორებული. ავტომობილები მოიყვანეს ჩვენთვის, მაგრამ დელეგაციის ზოგიერთმა წევრებმა სურვილი გამოვსთქვით ეს პატარა მანძილი ფეხით გაგვევლო. მე და რამდენიმე დელეგატი დანიშნულ სასტუმროსკენ ფეხით გავემგზავრეთ. ზრდილი გერმანელი პატივისცემის ნიშნათ ჩვენთან ერთად ფეხით წამოვიდა და სასტუმროში მიგვაცილა.

დასახელებულ სადგურიდან ძველათაც გამივლია ᲓᲐ ეს ქუჩები დამითვალიერებია. სურათი ოდნავათაც არ შეცვლილა. იგივე სუფთა და დაწმენდილი ქუჩები, იგივე მშვენიერი და ხუთ-ექვს სართულიანი მშვენიერი შენობები, კოხწია და თაიგულივით მორთული ბაღები. ერთი სიტყვით, ამ მოკლე მანძილის გავლით დავრწმუნდი, რომ ბერლინის მშვიდობიანობის დროის სურათი ოდნავაც არ შეცვლილა. ჩემს მეგობარს, არშაკ ზურაბოვს, ნელის ხმით წავუჩურჩულე: როგორ შთაბეჭდილებას ახდენს შენზე ბერლინი თქვა. მოკლეთ მიპასუხა—ჩვეულებრივს, როგორც იგი ამ რამდენიმე წლის წინად მინახავსო.

ამ ლაპარაკში უკვე მივადექით სასტუმროს.

სასტუმრო „ადლონი" მთავარ ქუჩის დასაწყისშივე—პარიზის მოედნის კუთხეშია გაშენებული და გარედან დიდებულ შთაბეჭდილებას ახდენს. თითოეულ დელეგატს მოგვიჩინეს საგანგებო მოსამსახურენი და გაგვიძღვენ ჩვენ-ჩვენ ნომრებში. აკაკი ჩხენკელისთვის საგანგებო ბინა იყო გამონახული მისაღები ოთახით. არა ნაკლებ ოთახებში მოგვათავსეს ჩვენც.

როცა დავსუფთავდით, საბარგო კალათებიდან, ვისაც კი ჰქონდა ახალი ტანისამოსი, ამოალაგა და დეკორაციების შეცვლის შემდეგ, ქალაქში წასასვლელად მოვემზადეთ. უნდა გამოგიტყდეთ, რომ პირველათ არც კი მინდოდა მშვენიერ და საუცხოვოდ მოწყობილ სუფთა სასტუმროს მოშორება. მსურდა რამდენიმე წუთით იდეალური სისუფთავით დავმტკბარიყავი და სულიერათ მოვესვენა, მით უმეტეს, რომ ჯერ ადრე იყო და მაღაზიები და სავაჭროები არ იყო გაღებული.

საათის 9-ზე გამოველ სასტუმროდან. დავიწყე სხვადასხვა ქუჩებისა და ადგილების დათვალიერება. პირველათ რეიხსტაგისაკენ გავემგზავრე. ჩვენ სასტუმროდან სულ რამდენიმე ნაბიჯით არის დაშორებული. რეიხსტაგში შესვლა არ შეიძლებოდა, ადრე იყო.

უზარ-მაზარი და საგანგებო სტილით და ტეხნიკით აშენებული პარლამენტი ამაყათ ამართულა შუაგულ ბერლინში და თაიგულივით ამშვენებს მთელ ბერლინს. მის წინ მრავალი ძეგლებია და, სხვათა შორის, ბისმარკის ძეგლის გასწვრივ აუგიათ ფელდმარშალ ჰინდენბურგის ხის უზარმაზარი ძეგლი. დავინტერესდი და იქით გავეშურე. ძეგლის მახლობლათ პატარა ხის შენობაა აშენებული და აქ იყიდება ჰინდენბურგის სურათები. კასის პაწია ოთახის იქით ამართულია მთავარ სარდლის რამდენიმე საჟენის სიმაღლეზე დროებითი ძეგლი და ეს ძეგლი ხის მოაჯირით არის გარს შემორტყმული. აქვე არის სპეციალურათ დანიშნული ჯარის კაცი, რომელიც ყიდის ეგრეთ წოდებულ ჰინდენბურგის ძეგლში ჩასაჭედ ყვითელ და შავ თავიან ლურსმნებს. ამ ლურსმნებს ჩვეულებრივი მოქალაქეები ყიდულობენ და ძეგლში აჭედენ. ყვითელ თავიანი ლურსმანი უფრო მეტი ღირს, ვიდრე ვერცხლის ფერის თავიანები. ჩვეულებრივ თეთრ თავიანი ვერცხლის ფერის ლურსმნები ერთი ცალი 20 მარკა ღირს და ყვითელი კი ორჯერ მეტი.—შეძლებულები და პატრიოტები დაწესებულ ფასზე მეტს იხდიან და ამ გზით აძლიერებენ იმ ფონდს, რომლითაც უნდა შემდეგში ჰინდენბურგის ლითონის ძეგლი ჩამოისხას. ყოველი მყიდველის გვარი განსაკუთრებულ დავთარში შეაქვთ და შემდეგში ამათი გვარები საგანგებო ალბომში იქნება შეტანილი. ამ დავთარში ხშირათ ამოიკითხავთ ისეთ გვარებს, რომლებსაც ძეგლის ფონდის გასადიდებლათ რამდენიმე ათასი მარკა შეუწირავთ.

მთელი ორი თვის განმავლობაში საშვალება გვეძლეოდა ბერლინსა და მის მიდამოებს ყოველმხრივ გავცნობოდით და ცხოვრების ეკონომიურსა და პოლიტიკურ მხარეებს დავკვირვებოდით. სპეციალური მისია დროს და გარემოებას გვაძლევდა აქეთ-იქით მიგვეხედა, გერმანიის საზოგადოებრივ ურთიერთობაზე დაახლოვებით წარმოდგენა შეგვედგინა.

ვერ ვიტყვით, რომ ოთხი წლის საშინელ და ქვეყნის განმანადგურებელ მსოფლიო ომს გერმანიის ეკონომიურ ცხოვრებაზე თავისი დამაბეჩავებელი გავლენა არ მოეხდინოს. მაგრამ კულტურულ სახელმწიფოებს ჰქონიათ იმდენი ძალა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციის უნარი, რომ მათ შესძლებიათ ამ მძიმე პირობებს შეგუებოდენ და თავიანთი კულტურული ცხოვრება ძველის ძლიერებით შეენარჩუნებიათ. ამ მხრივ გერმანიის ხალხს უაღრესი ნიჭი და გენიალობა გამოუჩენია. ასეთი უნარი და შემოქმედებითი, ორგანიული ძალა არც ერთ მეომარ სახელმწიფოს არ გამოუჩენია.

როგორც მთავრობის ოფიციალური ცნობები ამტკიცებს, ომის საჭიროებისათვის ჯარში 16 მილიონი ახალგაზრდობა და ჯანსაღი ხალხია გაწვეული. ეს ამოდენა შემოქმედებითი ძალა, მწარმოებელი მუშა-ხელი გერმანიის მრეწველობა—მეურნეობას მოაკლდა, შემოქმედებითი ძალა პარაზიტად გადაიქცა და სახალხო ანუ ნაციონალური სიმდიდრის შექმნა შემცირდა.

ამას ზედ დაურთეთ მრავალ საწარმოვო დარგების სამხედრო სამრეწველო წარმოებათ გადაქცევა. მთელ ქვეყნიერებას მოწყვეტილი გერმანია ასეთ პირობებში განაგრძობს არა ჩვეულებრივ ომის წარმოებას და მრავალ მილიონობით ხალხის და ჯარის გამოკვებას, ყოველ-გვარ კულტურულ მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას.

ექვს გარეშეა, მდგომარეობა ერთობ მძიმე და გართულებულია. ადამიანის ჩვეულებრივი მსჯელობა დაასკვნიდა გერმანიის ხალხის არა ჩვეულებრივ გაჭირვებას, მაგრამ სინამდვილე, ცხოვრების ფაქტიური მხარეები ლოღიკურ ნაჭროვნებს ეწინააღმდეგება.

ჩვენ აქ არ შევუდგებით გერმანიის ეკონომიურ მდგომარეობის გაშუქებას, მის ყოველმხრივ გამორკვევას. ამისთვის არც დრო გვაქვს და არც ამ წერილების დანიშნულებას შეადგენს ეს. გვინდა ერთის თვალის გადავლებით ჩვენს მკითხველებს თვალწინ გადაუშალოთ ბერლინისა და მისი მიდამოების მცხოვრებთა მდგომარეობა.

ბერლინი გერმანიის ეკონომიური და პოლიტიკური ცხოვრების ბარომეტრია. აქ იხატება და იჭედება მთელი სახელმწიფოს ცხოვრების ყველა მოვლენები. სამ მილიონზე მეტი ბერლინის მცხოვრებნი გაჭირვებისა და დამშევის სურათს არ იძლევა.

ვერც ქალს, ვერც მამა კაცს და ვერც ბავშს ვერ შეატყობთ, რომ ესენი რამე ნაკლებობას განიცდიდენ და მათ ფერხორცზე სისტემატიური შიმშილის დაღი ესვათ. პირიქით, დიდი და პატარა ჩვეულებრივ ჯანსაღათ გეჩვენებათ, ასევე გამოიყურებიან.

სურსათის განაწილების საქმე სამაგალითოთ არის მოწყობილი, რაც გერმ. სახელმწ. სანოვაგე მოიპოება მათემატიკური სისწორითაა განაწილებული, მძიმე ინდუსტრიაში და საზოგადოთ სამრეწველო დარგებში მუშებისთვის პურის რაციონი შედარებით მეტია. ქიმიურ-ინდუსტრიაში მომუშავეთ სხვა უპირატესობაც აქვთ: მათ რძე და კარაქი ეძლევათ. მთავრობამ კარგათ იცის, თუ რა მძიმე ტვირთი აწევს სამრეწველო პროლეტარიატს, კარგათ იცის, რომ დღეს მთელი ომის სიმძიმე მუშათა კლასის კისერზეა, ამიტომ იძულებული ხდება ამ შემოქმედ ძალას გაუფრთხილდეს და მისი ფიზიკური არსებობა ყოველმხრივ უზრუნველყოს. ზოგიერთ ქარხნებში ქარხნის პატრონებს საუკეთესო ჯიშის ძროხები და ღორები ჰყავთ და მუშებს შეღავათიან ფასებში რძე-კარაქსა და ხორცს აძლევენ.

თამამათ შეიძლება ითქვას, რომ სურსათის საკითხი იდეალურათ არის მოწყობილი. სპეკულიაციას და ბოროტ-მოქმედებას ნაკლები ადგილი აქვს. მართალია, აქ-იქ ამ დარგშიაც შეხვდებით ერთგვარი ბოროტ მოქმედებას, რომელსაც სრულიადაც არ აქვს ჩვეულებრივი სპეკულიაციის ხასიათი, რომელსაც ასე მტკიცეთ აქვს გამდგარი ფესვები ჩვენში. მთელი პური და სანოვაგე მხოლოდ და მხოლოდ სახელმწიფოს ხელშია. ყოველ პირს განსაზღვრული დღიური რაციონი (ულუფა) ეძლევა, შეიძლება ამ რაციონის ბარათი მთელი წლისა ან თვისა მიიღო. შეიძლება ბარათის მიმღებს თავისი წლიური თუ თვიური ულუფა არ ეყოს და სულ მოკლე ხანში გაათავოს, არის ისეთი მაგალითებიც, რომ სხვადასხვა მიზეზების გამო—ვთქვათ ამა თუ იმ დღეს თავისი პურის ულუფა არ დახარჯა—ან იმიტომ, რომ პურის მაგივრათ ზედმეტი ფეჭი შეჭამა (ფეჭზეულობაზე ბარათები არ არის) ან და სოფლად იყო და ნაცნობ მეგობართან პურის ბარათის დახარჯვა არ დასჭირდა. ასეთ შემთხვევებში ზოგიერთ ბედნიერ პირებს თვის ბოლოს მოუხმარებელი პურის ბარათები რჩება. ამ ბარათებით „ხელ მომჭირნე" პატრონი პურს იღებს და ყიდის იმაზე, ვისაც ხვედრი ულუფა არ ჰყოფნის. რა თქმა უნდა, ასეთი მოფრთხილების უნარს გერმანელი ძვირათ აფასებს და ვისაც თავის რაციონს უთმობს, მას ჩვეულებრივ ღირებულებაზე ზედმეტ ფასს ახდევინებს.

დაწესებული პურის რაციონი მე არ მაკმაყოფილებდა და ხშირად ამ ჩემს უკმაყოფილებას ყველგან ვჩიოდი. ასეთსავე პირობებში იმყოფებოდა ჩემთან შემოკედლებული—ჩემი მეგობარი დ.—კაუკავიჩი, თფილისის მოქალაქე. ეს ყმაწვილი პეტროგრადის პოლიტეხნიკუმიდან ძველი რეჟიმის დროს მატრო ათ გაეწვიათ და რამდენიმე თვის შემდეგ საზღვაო სასწავლებელი გაეთავებია და მიჩმანობა მიეღო. კერენსკის მთავრობის დროს იგი კუნძულ ეზელზე შეტაკების დროს გერმანელებს ტყვეთ წაეყვანათ და მთელი ცხრა თვის განმავლობაში შიმშილ გაჭირვებას განიცდიდა. გაათკეცებული მადა ჰქონდა. პურის რაციონის რაოდენობაზე ჩემზე მეტს უკმაყოფილებას აცხადებდა. როგორც უფრო გაჭირვებულმა, მან გამოძებნა საშუალება. გაიგო, რომ კერძოთ პურის პოვნა შეიძლებოდა. მას ნაცნობების დახმარებით ენახა ერთი გერმანელი, რომელსაც ზედმეტი ულუფა ჰქონდა გასასყიდი. იყიდა 2 ნახევარი გირვანქა პური. როცა პურის მომტანს საყვედურის კილოთი ვუთხარი, რომ ასე ცოტა პურში 70 ფენიგს ვაძლევ-თქვა, მან მოკლეთ მიპასუხა:

— მე თუ ჩემს მუცელს ვაკლებ, რატომ თქვენ არ შეგიძლიანთ თქვენს ჯიბეს მოაკლოთო.

ვლ. ახმეტელაშვილი.

მუშათა შორის

წინანდალი. 10 მარიამობისთვეს მოხდა კრება. ყოფილ წინანდლის საუფლისწულო მამულში: დაესწრნენ სამივე მამულის მუშათა საბჭოს წევრები: წინანდლის, ნაფარეულის და მუკუზნისა. თავმჯდომარეთ აირჩიეს გიორგი თევდორაშვილი, მდივნათ დავით კაკაბაძე. დღიურ წესრიგში იყო შეტანილი რამოდენიმე გასარჩევი კითხვები: 1) როგორ შევხვდეთ მიწათ-მოქმედების მინისტრს, რომელსაც მოველოდით 12 მარიამობისთვიდან 15 დე. გადასწყდა როგორ შეხვდენ.

შემდეგ გამოიტანეს დადგენილება იმაზე, რომ ბევრი ჩვენი მოთხოვნილება დასტოვეს უყურადღებოთ და აუცილებელი საჭიროა ყველა ამების (მოგონება: 1) როგორც რევოლიუციის მოწინააღმდეგეების თავიდან მოშორება. 2) ჯამაგირების მომატება. 3) უფლებების გათანასწორება მუშების ყველა მოსამსახურეებთან.

წინანდლის მუშათა საბჭოს მდივანი დავით კაკაბაძე.

პროვინცია

ქ. ბაგრა. 12 ივლისს შესდგა კრება თფილისის მ. და ჯ. დეპ. საბჭოს აღმ. კომიტეტის საგანგებო რაზმისა. თავმჯდომარის წინადადებით კრებამ ფეხზე ადგომით პატივი სცა გუდაუთის ბრძოლაში დაღუპულ ამხანაგების ხსოვნას. დღის წესრიგში დასმულია შემდეგი კითხვები: 1. თანამედროვე მომენტი და საგანგებო რაზმი, 2. ზნეობრივი სისპეტაკის დაცვა, 3. ჯილდოს მიღების შესახებ, 4. დასვენების შესახებ, 5. რაზმის კომიტეტის არჩევა, 6. საგამომძიებლო კომიტეტის არჩევა.

თანამედროვე მომენტის და რაზმის დანიშნულების შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. დ. ორაგველიძე. ის აღნიშნავს თუ რა მრავალგვარი საშიშროების წინაშე სდგას ჩვენი ახალ-გაზრდა რესპუბლიკა და რა შეუწყობს ხელს მის გამაგრებას. ანარქია კიდევ მძვინვარებს. ხალხს იხსნის ანარქიისაგან მხოლოდ ორგანიზაციულათ შეკავშირებული და ძლიერი სახალხო გვარდია, რომლის მოწყობის პროცესი ჯერ არ დამთავრებულა. საგანგებო რაზმი, როგორც იდეიური ხალხიდან შემდგარი, ასეთ კრიტიკულ მომენტში თავის სიმაღლეზე უნდა იდგეს ყოველ მხრივ. ის მაგალითი უნდა იყოს სხვა ჯარების ნაწილებისათვის. ამიტომ საჭიროა რაზმი გაიწმინდოს ისეთი პირებიდან, რომლებიც სუსტია, როგორც მებრძოლი და რაზმის სახელის გამტეხი. კრებამ მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: „აღმასრულებელი კომიტეტის რაზმის კრება იღებს რა მხედველობაში თანამედროვე კრიტიკულ მომენტის სირთულეს, როცა ანარქიის ქარტეხილი ჩვენი ნორჩ თავისუფლებას ჩანთქვას უქადის, იღებს რა მხედველობაში, რომ რაზმს შინაურ მტრებთან უხდება უმეტესათ ბრძოლა, სადაც დიდი წინდახედული და ფხიზელი მოქმედებაა საჭირო, რომ სახელი არ გაუტყდეს მასის თვალში რევოლიუციონურ ლაშქარს, რაზმი აუცილებელ საჭიროებათ აღიარებს რაზმის რეორგანიზაციას, ვინაიდან სხვადასხვა ფრონტებზე ყოფნის დროს რამოდენიმე უმანდატო პირი იქმნა რაზმში მიღებული და საჭიროა მათი კეთილ საიმედობის შემოწმება". მეორე კითხვის შესახებ კრებამ დაადგინა, რომ რაზმი, როგორც ერთი იდეიის და მიმართულების მატარებელი, უნდა იცავდეს ზნეობრივ სისპეტაკეს და პარტიულ დისციპლინას, რომ რაზმი იდგეს თავის სიმაღლეზე და თითით საჩვენებელი იყოს სხვა ჯარის კაცებისათვის.

მესამე კითხვის შესახებ მომხსენებელი ამბობს, რომ შავი ზღვის ფრონტზე მყოფ სახალხო გვარდიელების რაზმის უფროსისაგან, ტუმარკინისაგან მიღებულია დეპეშა ჯილდოების მიღების შესახებ ბრძოლაში მამაცობისათვის. კრებას რაიმე აზრი უნდა შეემუშავებია ამის შესახებ. მას უნდა მიეცა რაზმის უფროსისათვის სია იმათი, ვინც ომში თავი ისახელა კოდორის ბრძოლიდან დღემდის. კრებამ იქონია ამ კითხვის შესახებ მსჯელობა და დაადგინა: „ვინაიდან აღმ. კომიტეტის რაზმი არის პარტიული და ნამდვილი რევოლიუციონერებისაგან შემდგარი, რომლებიც თავიანთ წმინდა მოვალეობათ სთვლის თავისუფლების გულისთვის უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე ბრძოლას და თავის განწირვას, ვინაიდან ის იბრძვის იდეიისათვის და ემსახურება მას და არა პატივ-მოყვარეობას ან ჯილდოს; ამასთანავე ღებულობს რა მხედველობაში ჩვენი რესპუბლიკის სიღარიბეს, რაზმი უარს აცხადებს ყოველგვარ კერძო ან ზედმეტ ჯილდოს მიღებაზე, ვინაიდან რაზმი ერთსულოვანი მებრძოლია და რაზმში არც ერთი ისეთი არ არის, რომელსაც თავი არ ეახელებიოს ან მამაცობა არ გამოეჩინოს ბრძოლაში და ამიტომ რაზმის კრება სასურველათ სთვლის მიეცეს მთელ რაზმს ერთი რევოლიუციონური დროშა შესაფერი წარწერით მთავრობისაგან და წმ. გიორგის ლენტით ნიშნათ გმირობისა და მამაცობისა თავისუფლებისათვის ბრძოლაში".

მე 4 კითხვის შესახებ კრებამ გადასწყვიტა, რომ საგანგ. რაზმი დაუსვენებლივ იბრძვის დღიდან თავისი შედგენისა და ერთხელაც არ დაუსვენებია, ამასთანავე გუდაუთის ბრძოლამ და ბოლშევიკების ხელში ტყვეობამ საშინლათ დაასუსტა ფიზიკურათ რაზმელები, ამიტომ რაზმი ადგენს: ეთხოვოს მთავრობას ცოტა ხნით დაასვენოს ის, რომ შემდეგ გაორკეცებული ენერგიით ემსახუროს ნორჩ რესპუბლიკას.

რაზმის კომიტეტის არჩევის შესახებ კრებას მოხსენდა, რომ თფილისში ყოფნის დროს რაზმს ჰყავდა კომიტეტი, რომელიც რაზმის შინაურ საქმეებს აწესრიგებდა, რითაც ხელს უწყობდა რაზმის ხელმძღვანელს. ეს კომიტეტი დაიშალა ბრძოლის პროცესში. ზოგი კომიტეტის წევრი დაავათმყოფდა, ზოგი წავიდა. ახლა ის აღარ არსებობს; ამიტომ სასურველია იქნას ხელ-ახლათ არჩეული. კრებამ მიიღო წინადადება, მოხდა არჩევნები. კომიტეტში გავიდენ: დ. ორაგველიძე, ფ. ბერძენიშვილი, ილ. ბოლქვაძე, ალ. ჩხაიძე და ვ. ჯორბენაძე. კანდიდატებათ: მ. გოკაჩაიშვილი და დ. კუტუბიძე.

საგამომძიებლო კომისიაში კრებამ აირჩია: გ. სურგულაძე, პ. ჩხაიძე და ცენტერაძე. კანდიდატათ ალ. ხოფერია. ეს კომისია არის მუდმივი და იძიებს ყოველივე შინაურ საქმეებს, რომელიც ეხება რაზმს და შემდეგ უდგენს რაზმის კომიტეტს. ბოლოს ამხ. ალ. ჩხაიძე აცხადებს, რომ ახლა წავიკითხე გაზეთში პლეხანოვის გარდაცვალების შესახებ ცნობა, ის წინადადებას იძლევა ფეხზე ადგომით კრებამ პატივი სცეს რუსეთის მუშათა მოძრაობის ხელმძღვანელის და ბელადის ხსოვნას. შემდეგ პლეხანოვის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. დ. ორაგველიძე. ყველას გული დასწყვა მუშათა კლასის მნათობის ასეთ მომენტში დაკარგვამ. კრებამ მიიღო რაზმის სახელით გაიგზავნოს სამგლოვიარო დეპეშა თფილისში.

პრომეთეოსი.

სამება. (გურია). სამების ახალგაზრდა მარქსისტთა ჯგუფის მიერ კვირას, 4 აგვისტოს სკოლის დარბაზში გამართულ იქნა წარმოდგენა. ბილეთების ფასებიდან შემოვიდა 450 მ. 75 კ., სხვადასხვა ხარჯი იყო 100 მ. 50 კ. წმინდა შემოსავალი დარჩა 350 მან. 20 კაპ. შემოსავალი განაწილდა შემდეგ ნაირად: 175 მან. სახალხო სახლის ფონდისთვის. 105 მან. 20 კაპ. ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის სასარგებლოდ, 35 მან. გაზეთ „გურიის ხმის" სასარგებლოდ.

ხ. ჟ.

დ. ნიგოითი. კვირას, 18 აგვისტოს აქ გამართულ იქნა სცენის მოყვარეთა მიერ საღამო, რომლის წმინდა შემოსავალი გადაიდვა ფოსტა ტელეგრაფის სასარგებლოთ, რადგანაც ასეთი ამ დაბაში ამ დღემდე არ არსებობდა. მიუხედავად ამ კეთილი მიზნისა, ზოგიერთი კუთხეები ამ დაბისა ცდილობდენ ხელი შეეშალათ საღამოს მომწყობთათვის, ასეთი კუთხე იყო სხვათაშორის ჩოლობარგი.

წარმოდგენილი იყო „დედა და შვილი" ი. ჭავჭავაძისა, რომელმაც კარგად ჩაიარა.

მეორე განყოფილებაში იყო წარმოდგენილი „ადვოკატთან" კომ. ვ. გუნიასი. ეს კომედია ჩატარდა ცოცხლათ და მხიარულათ.

სცენის მოყვარეები ორივე პიესაში მშვენივრად ასრულებდენ თავიანთ როლებს. ბავშვებმა წაიკითხეს ლექსები და აგრეთვე იმღერა გუნდმა. საჭიროა ხალხი მეტი დაესწროს ხოლმე, რადგანაც შემოსავალი მოხმარდება კულტურულ დაწესებულებებს.

აქ ეხლა შესდგა ადგილობრივი სცენის მოყვარეთა დასი, რომელსაც ესაჭიროება დახმარება და სათეატრო შენობის შეძენა.

სანდრო ნიგოითელი.

ს. ორჭა (ამეგრელო). ორჭა ბანძის საზოგადოების ნაწილია. ამ სოფელში არავითარი კულტურული დაწესებულება არ არსებობს, ის ამ მხრივ სხვა მისი მეზობელ სოფლებთან შედარებით დიდათ ჩამორჩენილია. ამ საზოგადოებას ჯერ არც შკოლა, არც სამკითხველო არ მოეპოვება; მართალია აქ ომის დაწყებამდის არსებობდა პირველ დაწყებითი სასწავლებელი, მაგრამ დაიწყო ომი თუ არა, ინტელიგენცია მოშორდა სოფელს და ხალხმაც შკოლა სამოსახლოთ კერძო პირს მიჰყიდა. ეხლა ისევ დაიბადა სურვილი ხალხში შკოლის დაარსებისა, მაგრამ საქმის სისრულეში მოყვანას მიწის უქონლობა უშლის ხელს, შკოლის ასაგები ალაგი არსად არ მოიპოვება გარდა ერთისა, რომელიც მემამულე ანტონ კეკელიას ეკუთვნის. კეკელია ამ მიწას დღემდის არ ყიდდა, მაგრამ დღეს, რა რომ დარწმუნდა მიწის ჩამორთმევაში, შეუდგა გაყიდვას. მან აგენტებიც კი გაიჩინა აქ, რომ მიწა ღირებულ ფასში საზოგადოებისთვის მიეყიდა მათივე შეფასებით. ბევრი მომხრე იყო მიწის გამოყიდვისა, მაგრამ უმრავლესობამ თანახმად კანონისა ამაზე უარი სთქვა. საზოგადოებამ უფრო სასურველად სცნო თხოვნით მიემართა სადაც ჯერ იყო: „როდესაც ზემოხსენებული ადგილი ჩამოერთმეოდა კეკელიას, საზოგადოებას გადასცემოდა საყოველთაო პირობებში შკოლისათვის". თხოვნა შეუწყნარებიათ. ეხლა საჭიროა, საზოგადოება რაც შეიძლება მალე შეუდგეს შკოლის კედლების აგებას.

— ამ სოფელში არავითარი ადმინისტრაცია არ არსებობს, რის გამო ქურდობა და ავაზაკობა, დღე და ღამ წარამარა თოფების სროლა და პროვოკაციაა გავრცელებული. დ. ბანძა ამ სოფელზე 4 ვერსით იქნება დაშორებული და აქ არსებული მთავრობა გაჭირვების დროს ამ სოფელს ვერ ეხმარება: საჭიროა დახმარება.

პ. ორქელი.

სოფ. კავთისხევი (გორის მაზრა). სხვა მრავალ მოუწესრიგებელ კითხვათა შორის ამ ჟამათ კავთისხეველების ცხოვრებაში ყველაზე უფრო აღშფოთებას და უკმაყოფილებას იწვევს საგაისო მოსავლისთვის მიწების მოხვნის მოუწესრიგებლობა. საქმე იმაშია, რომ მამულები, რომლებსაც წინეთ თავადაზნაურობა ჰფლობდა, ფაქტიურათ უპატრონოთ არის მიტოვებული და ჯერ მას კანონიერი პატრონი არ გამოსჩენია. გლეხები ამ მიწებით დროებით სარგებლობან და აი ამ სარგებლობის დროს ჰხდება უსამართლობა; ჩაგვრა შეძლებული გლეხებისაგან, შეუძლებლებისადმი. შეძლებულმა გლეხებმა როგორც უფრო მომზადებულმა ნაწილმა სოფლის მარტივ, მაგრამ მძიმე სამუშაოსათვის, დადგა თუ არა დრო საგაისო მოსავლისათვის მიწების ხვნისა, მაშინათვე გაიტანეს გუთნები და დაიპყრეს ყველა სახარბიელო სახნავი, ზემოთ ნახსენები მინდვრებიდან, ასეთნაირათ: შეიტანდნენ გუთანს, შემოხნავდნენ გარშემო რომ იქ გუთნის შეტანა ახლად აღარავის გაებედნა. აქედან გადაიტანდნენ სხვა ადგილას, აგრეთვე მიატოვებდნენ დაუსრულებელს და მიეჩქარებოდნენ მესამე ადგილას და ასე მანამდე, სანამ ყველა მიზანში ამოღებულ მინდვრებს არ დაეპატრონენ. ხოლო ამის შემდეგ კი, ამ საიმედო ზღუდეების შემოვლების შემდეგ, აბოლოვებდნენ დაწყებულ მიწის ხვნას. კერძო მიწები კი ან დასტოვეს საანეულოთ, ან და დაჰხნეს ბოლო დროს. ამ გვარათ შეძლებულმა გლეხებმა სოლიდარობისა და ძმობის ნაცვლად, მისცეს მაგალითი ცხოველური სიხარბისა და გაუტანლობისა.

რაც შეეხება შეუძლებელ გლეხებს, თუმცა ესენიც დაფაცურდნენ, რაკი მიხვდნენ მათ დაუნდობელ გულის ზრახვას, მაგრამ ხვნისათვის საქონლის საკმაო რიცხვის უყოლობის გამო გუთანი იმ დროს გაიტანეს, როცა მიწები უკვე დაჩემებული იყო. მოგეხსენებათ, ძლეულნი საქმის გამწვავებას ერიდებიან, და ესენიც ამ კეთილ სინდისიერ ინსტიქტმა დაიმორჩილა. გაჯავრებულნი ზოგი უკან დაბრუნდა, ზოგმა კი მოჰხნა ისეთი მიწა, რომელიც მესამე ხარისხოვანის გარეშეც კი დარჩება.

უკმაყოფილებას მწვავე ხასიათი აქვს, მით უმეტეს, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმას, რომ ტყეთაც გლეხების შეძლებულმა ნაწილმა ისარგებლა და სარგებლობს, წყლითაც და მიწითაც. ახლა კიდევ ამას ზედ ერთვის ზემოთ მოყვანილი გარემოება. ყველაფერი ეს ერთათ აღებული, და კიდევ სხვა მრავალი გლეხს სასოწარკვეთილებაში და უიმედობაში აგდებს.—სად არის სამართალი, სადა? აი ღარიბი გლეხის ამოძახილი. აქედან თავის-თავათ ცხადია, თუ ყოველივე ბოროტი ენა ჩვენი დემოკრატიული მთავრობის წინააღმდეგ სოფელში გამოძახილს რათა ჰპოულობს.

საერთოდ გარემოება თხოულობს ენერგიულ ბრძოლას უსამართლობის წინააღმდეგ, სამართლიანობის აღსადგენად, რომ თავხედმა ისწაულოს კანონიერების პატივისცემა, და წესიერების მოტფრიალემ იგრძნოს ახალი ცხოვრების სალი და იმედიანი ნიადაგი. სასოფლო კომიტეტები ამ მხარეს დიდ ყურადღებას უნდა აქცევდნენ. რადგან მხოლოდ ამით არის შესაძლებელი ნიადაგი გამოეცალოს ყველა იმ ცრუ აზროვნებას, რომელიც დღეს სოფლად სუფევს, ჩვენი დემოკრატიული მართველობის შესახებ.

წიგნთსაცავ სამკითხველო კავთისხევში არსებობდა თვითმპყრობელობის დროს, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ჩვენ თავისუფლება მოვიპოვეთ, წიგნთსაცავ სამკითხველო შემყრობილია ერთ პატარა ოთახში და ოაგვების საფხრეწათ გადაქცეულა.

პურის მოსავალი მშვენიერი იყო, მაგრამ მიუხედავად ამისა მომკის შემდეგ ფასებმა კიდევ უფრო აიწია. ადგილობრივმა კომიტეტმა თუმცა განსაზღვრა ფასი, კოდი შვიდ თუმნით, მაგრამ ეს იმდენათ მცირე ფასია, რომ ეს დადგენილება ყურადღების ღირსად ვერ გახდა, როგორც გამყიდველებში ისე მყიდველებში, და პირიქით ფასის აწევას კიდევ უფრო ხელს უწყობს. უკეთესი იქნებოდა განსაზღვრა უფრო ზომიერი ფასებით, რომ მისი ცხოვრებაში გაყვანა შესაძლებელი გახდარიყო.

ამ წინაზე შეიპყრეს რამდენიმე დამნაშავე, რომლებსაც ორ მკვლელობაში ედებათ ბრალი. მთავრობის მხრივ ამ საქმეზე ყურადღების მიქცევით სოფელი კმაყოფილი დარჩა, მით უმეტეს მოკლულნი სოფლის აზრით ცუდ ხალხათ არ ითვლებოდნენ.

ცივილი.

წერილი რედ. მიმართ

გთხოვთ დაბეჭდოთ შემდეგი: ბათუმში მცხოვრებ ქართველებს შეუგროვებიათ ომისაგან დაზარალებულ გურულების სასარგებლოთ სამი ათას ორას ოცდა ხუთი მანეთი; ეს ფული ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის. ნ. ს. ჩხეიძის ხელით უკვე მივიღეთ, ფული შემდეგ პირებს გაუღიათ: რ. ჯავახიშვილი 500 მ., გიორგი და ცუცაკი თავართქილაძე 300 მ., მ. კალანდაძე 150 მ., იაკინთე მახარაძე 100 მ., სერგო იმნაძე 150 მ., დომენტი ვადაჭკორია 100 მ., სერგო ფ. ჭელიძე 50 მ., მიშა ფირაძე 50 მ., ლევანტი ფირცხალავა და ნათანაილ შარაშენიძე 200 მ., ბესარიონ და სარდიონ მგელაძე 200 მ., იასონ კვაჭანტირაძე 50 მ., კასიანე ურუშაძე 25 მ., პ. ს. ჯანელიძე 100 მ., ვ. გ. ელიაძე და ს. ბ. ჭანტურია 200 მ., სიმონ ურუშაძე 100 მ., ბართლომე წილოსანი 100 მ., გიორგი კონსტანტინეს ძე კალანდარიშვილი 50 მ., მიხაილ სიორიძე 100 მ., კოსტა მაჭარაძე 50 მ., ნესტორ გლახუნის ძე სიხარულიძე 200 მ., თომა დონაძე 50 მ., იოსებ ნიკოს ნიკოს ძე მოისრაფიშვილი 50 მ., ლონგინოზ ვასილის ძე გიორგაძე 50 მ., ნ. საბაევი 200 მ., კ. ყაზაიშვილი 25 მ., დ. ს. მგელაძე 25 მ., ი. ფონშტეინი 25 მ., გრ. სოლოჩოვი 25 მ., სულ 3225 მან.

გურიის დამხმარე კომიტეტი.

მოწოდება

თფილისში მცხოვრებელ რაჭველებს და ლეჩხუმელებს!

ამხანაგებო და მოქალაქენო! მოგეხსენებთ, რომ ამ დღეებში მთავრობის თანხმობით და დახმარებით თფილისში შესდგა **რაჭველ და ლეჩხუმელ შეგნებულ მუშების შეიარაღებული რაზმი,** რიცხვით ორას კაცამდის, და კიდეც გაემგზავრა რაჭა-ლეჩხუმში მოთარეშე ბრბოების ასალაგმავად და მშვიდობიან ცხოვრების დასამყარებლად, რაც ასე ესაჭიროება და სწყურია ჩვენ ხალხს.

ჩვენი ამ ჟამად თფილისში მყოფ რაჭველების და ლეჩხუმელების ვალია თანაგრძნობა და მასთან შეძლებისადაგვარად ნივთიერი დახმარება გაუწიოთ რაზმს. ამიტომ მოგიწოდებთ ყველას, ვისაც რა დახმარება შეგიძლიათ ფულით იქნება ეს თუ რამ ნივთებით (მაგალითად როგორიც ათის საპონი, პაპიროსები, წუმწუმა, საცვლები და სხვა) გამოაზავნოთ შემდეგ მისამართით: ქ. თფილისი, ქსენიევის ქუჩა ქართულ სამხედრო კავშირის ფეხსაცმელთა სახელოსნოს გამგე იაკობ სირაძესთან. ყოველი შემოწირულება თფილისის ქართულ ჟურნალ გაზეთებში დიდის მადლობით იქმნება გამოცხადებული და დანიშნულებისამებრ გადაცემული. იმედია, რომ ყველა რაჭველ-ლეჩხუმელი თანაგრძნობით შეხვდება ამ მოწოდებას და წვლილსაც გამოიღებს.

ე. დ.

P. S. ვსთხოვთ თფილისის სხვა გაზეთებსაც, გადაბეჭდონ ეს მოწოდება.

ცნობები

ჩემი შვილი ალექსანდრე ქურდაძე მსახურებდა პირველ ქართულ მსროლელ პოლკის პირველ ტყვის-მტყორცნელთა კამანდაში. ის იღებდა მონაწილეობას ბათუმის დაცვაში. მას შემდეგ, რაც ბათუმი დაეცა, ჩემი შვილის შესახებ ვერაფერი გავიგე. თუ ვინმე რაიმე იცით მის შესახებ გთხოვთ შემატყობინოთ შემდეგი მისამართით: სადგური წიფა, მიხა დარიკონის ძე ქურდაძეს.

ჩემი შვილი ივლიანე ბესოს ძე კუპრეიშვილი მსახურებდა პირველ ქართულ მსროლელ პოლკში და იღებდა მონაწილეობას მცხეთის ახლოს ანარქიასთან ბრძოლაში. მის შემდეგ მისი არაფერი ვიცი სად იმყოფება, გთხოვთ თუ ვინმემ რამე იცით მის შესახებ გვაცნობოთ სამტრედიაში ბესარიონ კუპრეიშვილის.

რკინის-გზის მიმოსვლა.

თფილისიდან გავა:

(თფილისის დროით).

			საათ.	წ.
ფოთისკენ	№ 23	დილის	7	50
„	№ 3	ღამის	10	30
ქუთაისისკენ	№ 9/10	საღამ.	7	17
განჯისკენ	№ 4	ღამის	11	10
„	№ 8	დღის	3	35
სანაინისკენ	№ 4/3c	დღის	1	—

თფილისში მოვა:

			საათ.	წ.
ფოთიდან	№ 24	შუადღ.	12	47
„	№ 4	საღამ.	6	54
ქუთაისიდან	№ 11/12	დილის	6	53
განჯიდან	№ 3	საღამ.	4	30
„	№ 7	დღის	8	30
სანაინიდან	№ 4c/3	დილის	11	—

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი
იღებს ქალების და ქირურგიულ სნეულებით ავათმყოფთ დილის 9—11 და საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლღას ქუჩა, 41. ტელ. № 9-53. (24—8)

ექვთიმე არსენის ძე წულაძე მსახურობდა სტავროპოლის გუბერნიაში გლაგოდარნაია მაზრის კომისრათ. ამა წლის იანვრიდან ქირისუფლებმა მის შესახებ არაფერი ვიცით. თუ ვინმემ რამე იცის მის შესახებ, ვსთხოვ პირად ან წერილობით გვაცნობოს „ერთობის" ან „ბორბის" რედაქციაში, ვ. წულაძეს. (5—1)

დავკარგე 25 აგვისტოს ჩერქეზიშვილის ქ. ფულათ 65 მან. და რევოლვერის ტარების ნებართვა. მპოვნელს ვსთხოვ ფული საჩუქრათ მიიღოს და ნებართვის ქაღალდი უკან გამომიგზავნოს შემდეგი მისამართით: თფ. არდონოვის შესახვევი (9 სამილ. უბანი), № 27, არტემ გრ. მამასახლისოვს.

დავკარგე 25 აგვისტოს სალდათის ბაზარში წლიური რკინის გზის ბილეთი, რკინის გზის სამართველოდან მოცემული წიგნაკი ფოტოგრაფიული სურათით, მოწმობა, რომ მე სად. მცხეთაში რკ. გზის კომიტეტის წევრი ვარ და პურის ბარათი ჩემი და ამხანაგი რაჟდენ ლალიაშვილის. მპოვნელს ვსთხოვ გამომიგზავნოს შემდეგი მისამართით: თფ. რკ. გზის აღმასრულებელი კომიტეტი, ილიკო გოშაძეს.

ელექტრონის ლამპებს
ვყიდულობ 220в და 110в. იქვე იყიდება „სჩოტჩიკები" 220в×5а და 110в×10а. მიმართეთ წერილობით ან პირადათ: სტრელკოვის ქუჩა, № 5, პეტროსოვს, მისასვლელი ჩერქეზიშვილის ქუჩით 3—6 საათამდე. (3—3)

მედიცინის დოქტორი ჟენევ. ს უნ-ტისა
მ. გოლდშტეინი
ყოფილი ასისტენტი ბარონ როტშილდის მთავარი გოსპიტლისა და ჟენევის უნივერსიტეტის კლინიკისა
თვალის ავათმყოფობანი. ამორჩევა სათვალეებისა. მიღება 9—1 საათამდე და 4—8 საათამდე ნიკოლოზის ქუჩა, № 32.

ექიმი ნ. ლ. ტურაშვილი
(მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) [illegible] ყოველ დღე დილის 12—2 და საღამოს 4—5 [illegible] ბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით

გაიხსნა თვალის საავადმყოფო
(მუდმივი საწოლებით)
ექიმი დოხნინისა
ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5—96.

სამკურნალო კაბინეთი
ექიმ ალექსანდრე დავითის ძის
კეკელიასი
იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავათმყოფებს (914—606 ის შეზხაპუნება). ავათმყოფთა მიღება დილის 9 საათ. 11 საათამდე და საღამოს 5 საათიდან 7 საათამდე. მიხეილის პროსპექტი, № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—28.

ექიმი ი. ზ. ძონიევი.
იღებს შინაგან. სნეულებით ავათმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. № 3. (24—12)

კ ე რ ძ ო
მიხეილის სამკურნალო
მუდმივი ლოგინებით. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათიდან. მიხეილის პროსპექტი, 167.

ქალ. ქუთაისში
(მიხეილის ქუჩაზე, წითელ ხიდთან)
ქირურგიული და ქალთა სნეულების საავათმყოფო სამშობიარო განყოფილებით.
დასაწოლ ავათმყოფს იღებენ ყოველ დროს. (24—12)

ექიმი გ. ფ. მუხაძე
იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57; მდივ. (ქართა ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, სან. სეანიშვილისა. ტელ. № 5—77

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) ღვიძლის შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 5—7 საათამდე. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11, ზემელის აფთიაქის მახლობლათ.

ექ. ქალი რ. ბ. შიშლო-საბაშვილი
მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებებს. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 14—74.

მიწათ-მოქმედების სამინისტრო

აცხადებს, რომ ხუთშაბათ, 5 სექტემბერს, დილის 10 საათზე, სამინისტროს სადგომში (პეტრე-დიდის ქუჩა, 22) დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა ტყის მოჭრაზე და შეშის გამზადებაზე შემდეგ აგარაკებში: ქუთაისის გუბერნიაში ფარცხნალის აგარაკში, სად. მარელისის ახლოს 1000 კუბიკური საჟენისა; ვახანის აგარაკში, მოლიტა და მარელისის სადგურებს შუა 1500 კუბ. საჟ.; ტყეში ყოფილ მოსეშვილისა ახლოს სადგურ წიფასთან 1000 კუბ. საჟ; თფილისის გუბერნიაში ალაზნის ტყეში, დაბლობ ნაწილში, გავაზის აგარაკში 3000 კუბ. საჟ.; ვარდისუბნის აგარაკში, ქალ. თელავის ახლოს, კახეთის გზატკეცილზე 2000 კუბ. საჟ.; კიზისხევის აგარაკში, სადგ. თელავის ახლოს 500 კუბ. საჟ.; ვანათის, ბუშათის და ურიათუბნის აგარაკებში, სადგ. ვაჩნაძიანის ახლოს 500 კუბ. საჟ; ჰერემის რაიონში, სად. გურჯაანის ახლოს 200 კუბ. საჟ; მანავის აგარაკში 300 კუბ. საჟ. და საგარეჯოს აგარაკში 200 კუბ საჟ, სულ 11200 კუბ. საჟ.

იმავე რიცხვში იქვე დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა უკვე გამზადებულ შეშის გამოზიდვაზე, ვარდისუბნის, გავაზის, კიზისხევის, პშაველის, საგურამოს და პრიუტის ტყეების აგარაკებში.

ტყის მოჭრის პირობებზე, შეშის დამზადებაზე და გადატანაზე შეიძლება ცნობების მიღება ყოველ დღე, გარდა უქმეებისა, მიწათ-მოქმედების სამინისტროს განყოფილებაში (ქუჩა პეტრე-დიდისა, 22) 10-დან 3 საათამდე დღით. (2—1)

განცხადება

ბორჯომის წყლის მყიდველების საყურადღებოთ.

ჩვენს წარმომადგენლებთან როგორც თფილისში აგრეთვე ყველა საქართველოს რესპუბლიკის ქალაქებში იყიდება ბორჯომის წყალი დიდი ბოთლი თავისი ბოთლიანათ არა უმეტეს ორი მანეთისა. აგრეთვე ვაცხადებთ წვრილი მოვაჭრეების საყურადღებოთ, რომ ვინც ბორჯომის წყალს დიდ ბოთლიანათ ორ მანეთ ნახევარზე მეტათ გაყიდის მათ წყალი აღარ მიეცემათ. ვთხოვთ მყიდველებს, რომელმა სავაჭრომაც ზემო აღნიშნულ ფასზედ ზევით გადაგახდევინოთ, გთხოვთ გვაცნობოთ ბორჯომში ღია ბარათით.

10—9 პატივისცემით დ. ე. ქებაძე.

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სეკრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყოველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი-მოთავსებულია „ერთობის" რედაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტების ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—2 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.

[illegible] სტამბა [illegible], გამბიერის შესახვევი, № 1.